

LIKKUTEI TORAH • THE CHASSIDISHE PARSHA

דרושים לשבת שובה

Shabbos Shuvah

The 3 maamarim of Likkutei Torah on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/shabbos-shuvah/

Contents

SHABBOS SHUVAH

Maamar 1	שובה ישראל כו'	3
"Return, O Israel"		
Maamar 2	ביאור על שובה ישראל	29
An Explanation on "Return, O Israel"		
Maamar 3	שובה ישראל עד הויה אלקיך כו'	39
"Return, O Israel, unto Havayah your G-d"		

שובה ישראל כו'

“Return, O Israel”

1 שובה ישראל כו'. הנה יש ב' בחינות יעקב וישראל וכתיב לאי עקב יאמר כו' והענין

“Return, O Israel,” etc. Now, there are two levels, Yaakov and Yisrael; and it is written, “Not Yaakov shall [your name] be called,” etc. The explanation is this.

הנה נודע כי תכלית בריאת העולמות להיות לו ית' דירה בתחתונים דהיינו ע"י אתכפיה סט"א [סטרא אחרא] ואתהפכה חשוכא לנהורא כו' כי

Now, it is known that the purpose of the creation of the worlds is that there be for Him, may He be blessed, a dwelling place among the lower realms (dirah betachtonim), that is, through the subjugation of the sitra achra (iskafya) and the transformation of darkness into light (is'hapcha), etc. For

הנה עולם הוא מלשון העלם שהוא החשך וההסתר שמעלים ומסתיר אור א"ס ב"ה השוכן בתוכו ונראה ליש ודבר בפני עצמו וחשך זה יתהפך לאור לע"ל [לעתיד לבוא]

indeed, olam (“world”) is from the term he'lem (“concealment”), which is the darkness and the hiddenness that conceals and hides the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, that dwells within it, so that it appears to be something (yesh), a thing unto itself. And this darkness will be transformed into light in the Time to Come,

כי עין בעין יראו כו' והיינו על ידי מעשינו ועבודתנו בימי הגלות בבחי' אתכפיה ואתהפכה של הנפש מזה לעומת זה בקיום מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך

for “eye to eye they shall see,” etc. And this is through our deeds and our divine service during the days of exile, in the manner of the subjugation and transformation of the soul from “the one opposite the other,” by fulfilling what is written, “Know this day and take it to your heart

כי הוי"ה הוא האלקים כו' שעל ידי בחי' ידיעה זו שבהיום לעשותם שהיא בחי' ידיעה לבדה זוכה לימות המשיח למחר לקבל שכרם בבחינת ראייה ממשי

that Havayah, He is Elokim," etc. For through this level of knowing, which belongs to "today, to do them," and which is the level of knowledge alone, one merits, in the days of Mashiach, "tomorrow, to receive their reward," at the level of actual sight,

כי עין בעין יראו כו' ועמ"ש סד"ה כי תשמע בקול וענין הוי"ה הוא האלקים הוא ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה (שילוב שם הוי"ה בשם אלקים ואדני"י ושילוב שם אלקים ואדני בשם הוי"ה)

for "eye to eye they shall see," etc. And see what is written at the end of the discourse beginning "When you hearken to the voice." And the meaning of "Havayah, He is Elokim" is the higher unity (yichuda ila'ah) and the lower unity (yichuda tata'ah) (the interweaving of the Name Havayah within the Names Elokim and Ado-nai, and the interweaving of the Names Elokim and Ado-nai within the Name Havayah)

שבק"ש [שבקריאת שמע] אחד וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם) שע"ז יבוא לואהבת כו'

that are in the Shema: "One," and "Blessed be the name of the glory of His kingdom forever and ever" (and see what is written in the discourse beginning "Go forth and behold," on the subject of "Lift up your hands"), through which one will come to "And you shall love," etc.,

ול להיות בבחי' אתכפא ואתהפכא כו' ולכך קורין ק"ש [קריאת שמע] פעמים בכל יום ערב ובוקר לפי שצ"ל יחוד זה של הוי"ה הוא האלקים בשמים ממעל

and to be in the mode of subjugation and transformation, etc. Therefore we recite the Shema twice every day, evening and morning, because this unity of "Havayah, He is Elokim" must be "in the heavens above

ועל הארץ כו' וכנגד ב' בחי' אלו שהם שמים וארץ קורין ק"ש [קריאת שמע] פעמיים ערב ובוקר

and upon the earth," etc.; and corresponding to these two levels, which are heaven and earth, we recite the Shema twice, evening and morning.

(ועי' מ"ש מענין ערב ובוקר מדת לילה ומדת יום בד"ה תחת אשר לא עבדת והוא ג"כ ענין כי אל דעות שיש ב' דעות שמלמטה למעלה נקי יש מאין

(And see what is written on the subject of evening and morning, the attribute of night and the attribute of day, in the discourse beginning "Because you did not serve." And this is also the meaning of "For a G-d of knowledges," that there are two [kinds of] knowledge: [the view] from below upward is called "something from nothing" (yesh me'ayin),

וזהו מדת לילה ומלמעלה למטה הוא בהפך שלמעלה היש ולמטה כלא חשיב וזהו מדת יום ועיין מ"ש סד"ה והיה מספר בני ישראל).

and this is the attribute of night; and from above downward it is the reverse, that above is the existence (yesh) and below is "considered as nothing," and this is the attribute of day. And see what is written at the end of the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be.")

והנה כמו שיש בעולם שמים וארץ כך יש בנפש האדם ב' בחינות אלו כי הנפש כלולה מארבעה בחינות אלו שכל ומחשבה דבור ומעשה (ועיין זח"ג [זהר חלק ג] פנחס ר"כ ע"ב ע"פ אין מעשה וחשבון כו')

Now, just as in the world there are heaven and earth, so in the soul of man there are these two levels, for the soul is comprised of these four levels: intellect and thought, speech and action. (And see Zohar, Part III, Pinchas, 220b, on the verse "There is no action or reckoning," etc.)

והנה השכל והמחשבה הם בחינת שמים והדיבור והמעשה הם בחי' ארץ שעם היות שגם המחשבה היא בחינת לבוש אל הנפש

Now, intellect and thought are the level of heaven, and speech and action are the level of earth. For although thought too is a garment of the soul,

כמו הדבור והמעשה מ"מ היר המחשבה כלולה ומתאחדת עם הנפש המשכלת וא"א להיות לה שכל בלי אותיות המחשבה

like speech and action, nevertheless thought is comprised in and united with the intellective soul, and it is impossible for it to have intellect without the letters of thought;

והרי הוא כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה משא"כ הדבור והמעשה הם בחינות נפרדים מן הנפש ואין הנפש מתלבשת בהם תמיד אלא בעתים שמדבר ועושה כו'

so it is like that locust whose garment is of itself and within itself. Whereas speech and action are levels separate from the soul, and the soul does not clothe itself in them always, but only at the times when one speaks and acts, etc.

ולכן נקרא בשם ארץ וצ"ל אתכפיא ואתהפכא בנפש מזה לעומת זה בין בבחי' שמים ובין בבחי' ארץ
שיהיו כל הארבעה בחינות מיוחדים לה' לבדו

Therefore it is called by the name "earth." And there must be subjugation and transformation in the soul from "the one opposite the other," both in the level of heaven and in the level of earth, so that all four levels be united with G-d alone;

דהיינו שהשכל והדבור יהיו ממולאים מתורה דאורייתא מחכמה כו' ודברת בם כו' ובחי' המעשה
מפורש בפרשה שניה ואספת דגנך הוא מעשה הצדקה כו'

that is, that intellect and speech be filled with Torah, for the Torah [comes] from Chochmah, etc., and "you shall speak of them," etc.; and the level of action is stated explicitly in the second section: "and you shall gather in your grain," which is the deed of charity, etc.

והנה יחודא תתא ה היא בחי' יעקב י' עקב י' בחי' חכמה וביטול הנמשך בבחינת עקב וסוף המדרגה
להיות אתכפיא ואתהפכא

Now, the lower unity (yichuda tata'ah) is the level of Yaakov: yud akev ("heel"), the yud, the level of Chochmah (wisdom) and self-nullification (bittul), drawn down into the level of the heel and the end of the level, so that there be subjugation and transformation.

והיינו כשעדיין האדם בבחינת מלחמה באתכפיא ואתהפכא זו שאז מדת אלקים וצמצום להיות עלמא
דפרודא היא הגוברת בו והיא עיקרית בנפש האדם

That is, when a person is still at the level of battle in this subjugation and transformation, for then the attribute of Elokim and tzimtzum (contraction), so that there be a world of separation (alma de-peruda), is what prevails in him, and it is primary in the person's soul;

אלא שממשיך בחינת יו"ד דהיינו שילוב הוי' באלקים ואדנ"י כי הוי"ה בחכמה כו' אבל ישראל
only that he draws down the level of the yud, that is, the interweaving of Havayah within Elokim and Ado-nai, for "Havayah, by Chochmah," etc. But Yisrael:

כי שרית עם אלקים שכבר גבר שם הוי' על שם אלקים דהיינו שילוב שם אלקים ואדנ"י בהוי'
"for you have striven with Elokim," that the Name Havayah has already prevailed over the Name Elokim, that is, the interweaving of the Names Elokim and Ado-nai within Havayah;

והרי הוא למעלה מבחי' אלקים הוא הצמצום כו' ועם אנשים הם כחות המתפשטות משם אלקים שהם שלוחי הדין והקטרוג כו' (ועי' זח"א [זוהר חלק א] וישלח קע"ד א'):

so he is above the level of Elokim, which is the tzimtzum, etc. And "with men": these are the forces that spread forth from the Name Elokim, which are the agents of judgment and accusation, etc. (And see Zohar, Part I, Vayishlach, 174a.)

2 ב והנה כתיב וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו הוי"ה הוא האלקים ב"פ [ב' פעמים] (במלכים א' ס"י י"ח)

2. Now, it is written, "And all the people saw, and they fell on their faces, and they said, 'Havayah, He is Elokim,'" twice (in I Kings, chapter 18).

(ועיין מזה ברבות בקהלת קרוב לסופו ס"פ זכובי מות יבאיש יביע שמן רוקח וזח"ג [זוהר חלק ג] (ס"ה א' רס"ד א')

(And see about this in [Midrash] Rabbah on Koheles, near its end, at the end of the passage "Dead flies make the perfumer's oil reek and pour forth"; and Zohar, Part III) (65a, 264a);

זח"א [זוהר חלק א] (מ"ה א') בתד"א [בתנא דבי אליהו] פייז ירושלמי פ"ג [פרק ג'] דתענית ה"ד וע' בפרש"י [בפירש רש"י / בפירוש רש"י] (בשופטים ס"י ה') בפסוק שמעו מלכים ובכרמל יאמר ב"פ [ב' פעמים].

Zohar, Part I (45a); in Tanna DeBei Eliyahu, chapter 17; Jerusalem Talmud, chapter 3 of Taanis, halachah 4; and see Rashi's commentary (on Judges, chapter 5) on the verse "Hear, O kings," [that] at Carmel it will be said twice.

ולהבין למה כפלו ב"פ [ב' פעמים]. אך הענין כי הוי"ה הוא האלקים יש בו ב' פירושים הא' שהוי"ה הוא גילוי אור א"ס ב"ה בבחי' המשכה והתפשטות

Now, to understand why they repeated it twice. But the explanation is that "Havayah, He is Elokim" has two meanings. The first: that Havayah is the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, as a drawing down and spreading forth,

שהיא מבחי' הוי' וחסד זכר חסדו להוות כל ההוויות הוא הוא עצמו האלקים וצמצום שנתצמצם להיות עולמות נפרדים בעלי גבול

which is from the level of Havayah and Chesed (kindness), "He remembered His kindness," to bring all beings into being; this very [light] is itself Elokim and the tzimtzum (contraction) by which it contracted itself so that there be separate, finite worlds,

ברכוי התחלקות המדרגות מינים ממינים שונים שהצמצום הזה עם היות שכאמת הוא צמצום גדול
לגבי אור א"ס ב"ה שאינו בבחי' גבול מ"מ הוא הו"י

with a multitude of divisions of levels, kinds upon different kinds. For this tzimtzum, although in truth it is a great contraction relative to the Infinite Light, blessed be He, which is not limited, is nevertheless Havayah itself,

שהרי עי"ז נמשך בחי' הו"י להוות כל ההוויות מאין ליש שמבלעדי הצמצום לא היו העולמות כלל
שהיו בטלים במקורם והיו כלא היו וא"כ גם הצמצום הוא הו"י והמשכת החסד ומיוחדים ביחוד
גמור ואמיתי ממש

since through it the level of Havayah is drawn down to bring all beings into being from nothing to something; for without the tzimtzum there would be no worlds at all, since they would be nullified in their source and would be as if they were not. If so, the tzimtzum too is the very Havayah and the drawing down of Chesed, and they are united in a complete and absolutely true unity.

(וע' מ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' אני הו"י וארא אל אברהם כו' וסד"ה וידעת היום) ופירוש השני

(And see what is written about this in the discourse beginning "And Elokim spoke," etc., "I am Havayah," "and I appeared to Avraham," etc., and at the end of the discourse beginning "Know this day.") And the second meaning:

כי בחי' הו"י והמשכת החסד שמהווה כל ההוויות שעל שם זה נקרא הו"י לשון הוה והיו"ד שבראש
התיבה להורות שהוא מהוה תמיד הרי בחינה זו הוא

that the level of Havayah and the drawing down of Chesed which brings all beings into being (for on this account it is called Havayah, from the term hoveh, "being," and the yud at the beginning of the word is to show that He brings into being constantly), this level is

רק בחי' אלקים וצמצום לגבי עצמותו ומהותו יתברך כביכול וכמ"ש אני הו"י הוא שמי שבחינת הו"י
אינו אלא בחי' שם כמו עד"מ שם האדם אברהם שאינו אלא לזולתו לקרוא אותו בשמו

only the level of Elokim and tzimtzum relative to His Essence and Being, may He be blessed, as it were; as it is written, "I am Havayah, that is My Name": the level of Havayah is only the level of a name, like, by way of analogy, a person's name, Avraham, which is only for others, to call him by his name,

אבל אין להשם ערך ויחוס כלל אל עצמות ומהות העדם שאינו ממהותו ולא מערכו כלל כך

but the name has no comparison or relation at all to the essence and being of the person, for it is not of his being nor of his measure at all. So too:

הנה בחי' המשכה זו של הוי"ה וחסד מאור א"ס ב"ה להחיות העולמות ולהוותם מאין ליש אין ערוך אליו ית' כלל וכמשל זיו השמש מהשמש כו' כי

this level of the drawing down of Havayah and Chesed from the Infinite Light, blessed be He, to give life to the worlds and to bring them into being from nothing to something, bears no comparison at all to Him, may He be blessed, as in the analogy of the radiance of the sun [compared] with the sun, etc. For

הנה הוא לבדו ית' קדוש ומובדל מגדר עלמין וגם שמו נשגב בבחי' לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ וכו' הארה דהארה

indeed, He alone, may He be blessed, is holy and set apart from the category of worlds; and His Name too is "exalted," at the level of "alone"; only "His splendor" and the radiance of His Name are "upon the earth," etc., a glimmer of a glimmer;

ואף גם זאת בבחיד על דייקא ולא שייך עליו ית' בחי' הוי' כי ענין הוי' יו"ד חכמה כו'

and even this is at the level of "upon" (al) specifically. And the level of Havayah does not apply to Him, may He be blessed, for the meaning of Havayah is the yud, Chochmah (wisdom), etc.;

ולא שייך עליו ית' אפילו אנת חכים ולא בחכמה ידיעא אלא לגבי בחי' השתלשלות שנשתלו בחי' חכמה ובינה

and even "You are wise, but not with a knowable wisdom" does not apply to Him, may He be blessed, except relative to the level of the chain of descending worlds (hishtalshelus), in which the levels of Chochmah and Binah (understanding) came down in a chain;

והרי הוא ית' מקור להן כמ"ש כי עמך מקור חיים והוא מקור החכמה ומקור הבינה

and He, may He be blessed, is their source, as it is written, "For with You is the source of life," and He is the source of Chochmah and the source of Binah;

אבל אינו מתלבש ממש בבחי' חכמה כי החכמה מאין תמצא כתיב מבחינת אין דהיינו שאין התהוות החכמה מבחינת השתלשלות והתלבשות אור א"ס ב"ה ממש

but He does not actually clothe Himself in the level of Chochmah, for it is written, "And Chochmah is found from ayin (nothing)": from the level of ayin, that is, the coming into being of Chochmah is not by way of a chain-like descent and clothing of the Infinite Light, blessed be He, itself,

אלא מבחי' שהיא אין ואפס הוא בחי' זיו כו' כמ"ש במ"א (ועיין בד"ה לא תהי' [תהיה] משכלה)

but from a level that is nothing and naught, which is the level of radiance, etc., as is explained elsewhere. (And see the discourse beginning "None shall miscarry.")

והרי זיו זה הוא עצמו צמצום רב ועצום לגבי אור א"ס ב"ה ע צמו כביכול

And this radiance is itself a vast and immense contraction relative to the Infinite Light, blessed be He, itself, as it were.

וזהו שאמר יעקב בתפלתו אם יהיה אלקים עמדי ושמרני כו' ושכתי בשלום אל בית אבי

And this is what Yaakov said in his prayer: "If Elokim will be with me and will guard me," etc., "and I return in peace to my father's house,"

אזי והיה הוי' לי לאלקים פי' כי אחר שיהיה אלקים עמדי בבחינת אתכפא ואתהפכא ואחר כל המדרגות עד ושכתי בשלום כו'

then, "and Havayah will be to me as Elokim." The meaning is: after "Elokim will be with me," in the mode of subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha), and after all the levels up to "and I return in peace," etc.,

אזי יבא ויגיע למדרגה גדולה ונפלאה היא ביטול והתכללות באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' הוי' עד שבחי' הוי' בבחי' אלקים תחשב

then he will come and reach a great and wondrous level, namely self-nullification (bittul) and inclusion in the Infinite Light, blessed be He, itself, which is far, far above the level of Havayah, until the level of Havayah will be considered as the level of Elokim.

(ועמ"ש מזה סד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית וסד"ה ושבת בשלום וע' ברכות ויצא פרשה ע' [שבעים])
גבי נטל הקדוש ברוך הוא שיחתן של אבות ועשאו מפתח לגאולתן של בנים ועמ"ש מזה סד"ה וכל
בניך):

(And see what is written about this at the end of the discourse beginning "I am Havayah your G-d," in the section of tzitzis, and at the end of the discourse beginning "And I return in peace"; and see [Midrash] Rabbah, Vayetzei, section 70, regarding "The Holy One, blessed be He, took the words of the Patriarchs and made them a key to the redemption of the children"; and see what is written about this at the end of the discourse beginning "And all your children.")

3 ג והנה יעקב אמר כסדר המדרגה ממטה למעלה והיינו מדרגת הצדיקים ההולכים לפני ה' ממדרגה
למדרגה

3. Now, Yaakov spoke in the order of the levels, from below upward, and this is the level of the tzad-dikim, who walk before G-d from level to level.

אך מי שהעביר את הדרך וחטא על הנפש שפגם באיזה ל"ת [לא תעשה] או בביטול מ"ע [מצות עשה] הרי
א"א לו להמשיך בחי' הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה להיות אתכפא ואתהפכא מאחר שפגם
בשם הוי'

But one who has strayed from the path and "sinned against the soul," having caused a blemish through some prohibition or through neglecting a positive commandment, cannot draw down the level of Havayah into the level of Elokim, in the higher and lower unity, so that there be subjugation and transformation, since he has blemished the Name Havayah.

כי המצות נקראו מצות הוי' כמ"ש בזה"ק [בוהר הקדוש] דתליין בשמיה כענבין באתכלא מימינא
ומשמאלא מימינא מ"ע [מצות עשה] ומשמאלא מל"ת [מצות לא תעשה].

For the mitzvos are called "the mitzvos of Havayah," as is said in the holy Zohar, that they hang upon His Name like grapes on a cluster, on the right and on the left: on the right the positive commandments, and on the left the prohibitive commandments.

4 והנה אומרים בתיקון ק"ש [קריאת שמע] שעל המטה אם פגמתי באות יו"ד ונתחייבתי סקילה וכן בוידוי
על חטא ביוהכ"פ [ביום הכפורים] מזכירין סקילה שריפה כו'

Now, in the order of the bedtime Shema we say, "If I have blemished the letter yud and become liable to stoning"; and likewise, in the confession "For the sin" on Yom Kippur, we mention stoning, burning, etc.

לא דברו בעבירות חמורות דוקא שחייב עליהם סקילה ממש (כגון עובד עבודת כוכבים שהוא מהנסקלין)

They did not speak specifically of grave transgressions for which one is liable to actual stoning (such as one who worships idols, who is among those who are stoned),

שהרי התורה היא בבחינת השתלשלות שיש בה גשמיות ורוחניות וכשם שיש סקילה גשמיות על עבירות החמורות בגשמיות כן יש סקילה רוחניות על עון ששקלוהו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] בעבירות חמורות ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפרק לפני אידיהן ישראל שבחו"ל [שבחוץ לארץ] כו'

for the Torah is in the mode of hishtalshelus (a chain of descent), having within it physicality and spirituality; and just as there is physical stoning for transgressions that are grave in physical terms, so there is spiritual stoning for a sin that our Sages, of blessed memory, weighed as grave transgressions, along the lines of the saying of our Sages, of blessed memory, in the chapter Lifnei Eideihen, "Jews outside the Land," etc.

כי ענין עבודת כוכבים בגשמיות הוא המשתחוה לשמש וירח מפני שמהם תצא השפעת המזון וכמ"ש ממגד תבואות שמש וממגד גרש

For idolatry in its physical sense is bowing down to the sun and moon, because from them comes forth the flow of sustenance, as it is written, "with the bounty of the produce of the sun, and with the bounty of the yield of the

ירחים הגם שבאמת נמשך ההשפעה על ידם הרי הם שלוחי ההשפעה בלבד והמשתחוה להם מחשיב אותם ליש ודבר נפרד כאלו הם משפיעים מצד עצמם

moons." Although in truth the flow is drawn down through them, they are only the agents of the flow, and one who bows down to them regards them as something (yesh) and a separate thing, as if they bestowed [it] on their own.

והנה ההשתחוה בגשמיות היינו שכופף ראשו וקומתו הגשמיים ויש השתחוה ברוחנית שכופף ומבטל שכלו לדבר הנשפע מן השמש והירח שהם מגד תבואות כו'

Now, physical bowing means that one bends his physical head and body; and there is spiritual bowing, when one bends and nullifies his intellect before the thing that flows from the sun and the moon, which are "the bounty of the produce," etc.,

בדאגת הפרנסה ע"י איזו תחבולה כאלו התחבולה ההיא היא עיקרית בהשפעה זו הגם שנאמר וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה הרי ה' אלקיך כתיב שלא יהיה נפרד מאלקותו ית' כו'

in anxiety over his livelihood, by means of some stratagem, as if that stratagem were the main thing in this flow. Although it is said, "And Havayah your G-d will bless you in all that you do," it is written "Havayah your G-d": that it should not be separate from His G-dliness, may He be blessed, etc.

משא"כ כשמחשיב את התחבולה עיקר ההשפעה שהוא בבחי' נפרד כו' וע"ז הרי הוא חייב סקילה רוחנית

Whereas when he regards the stratagem as the essence of the flow, which is the level of separateness, etc., for this he is liable to spiritual stoning,

כי סקילה היא באבנים והיינו שע"ז גורם להיות לו לב אבן שלא יוכל לפתוח לבו בהתבוננות בחי' הוי' כו'

for stoning is with stones; that is, through this he brings it about that he has a heart of stone, so that he cannot open his heart in contemplation of the level of Havayah, etc.

וכן כל הכועס כו' וגסות הרוח כו' שהם כאלו עובד עבודת כוכבים לפי שהם היפך הביטול

And likewise "whoever becomes angry," etc., and haughtiness of spirit, etc., which are as though one worships idols, because they are the opposite of self-nullification (bittul);

והרי פוגם באות יו"ד שהוא ענין הביטול בחינת חכמה כו' וכה"ג [וכהאי גוונא] בביטול מ"ע [מצות עשה] התלויות באות יו"ד ביטול תורה דאורייתא מחכמה כו'

and so he blemishes the letter yud, which is the matter of self-nullification, the level of Chochmah (wisdom), etc. And likewise through neglecting positive commandments that depend on the letter yud: neglect of Torah [study], for the Torah [comes] from Chochmah, etc.

(וע' בר"מ [ברעיא מהימנא] ר"פ כי תשא ופי' שופטים רע"ד ב') והה' של השם הוא בחי' התבוננות באורך ורוחב בגדולת א"ס ב"ה להלהיב לבו כו'.

(And see the Ra'aya Mehemna at the beginning of Parshas Ki Sisa, and Parshas Shoftim, 274b.) And the hei of the Name is the level of contemplation, at length and breadth, on the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, to set one's heart aflame, etc.;

דהיינו כמו אות ה' שיש לה אורך ורוחב עד"מ וכנגד זה שריפה שישרוף לבו באש זרה ותאות חומריו
[חומריות] כו'

that is, like the letter hei, which has length and breadth, by way of analogy. And corresponding to this is burning: that he burns his heart with a strange fire and with lusts for material things, etc.

וכיוצא בזה הרבה פרטי עבירות וביטול מצות שהם פוגמים את השם הוי' כל חד לפום מאי דידיע
בנפשי' [בנפשיה] אשר ע"כ לא יוכל להמשיך שם הוי' בבחי' אלקים הוא הצמצום ביחודא תתאה ועילאה
להיות אתכפיא ואתהפכא.

And similarly there are many particular transgressions and neglects of mitzvos that blemish the Name Havayah, each one according to what he knows in his own soul; and therefore he cannot draw down the Name Havayah into the level of Elokim, which is the tzimtzum (contraction), in the lower and higher unity, so that there be subjugation and transformation.

5 והעצה היעוצה לזה ויצעקו אל הוי' שכדי להיות המשכות הוי' צריך להקדים בחי' צעקה בלב מקרב
איש ולב עמוק מעומקא דלבא ולהיות בטל ונכלל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי' הוי'

The counsel that is counseled for this is "And they cried out to Havayah": in order for there to be drawings down of Havayah, one must first have the level of a cry in the heart, "from the inward part of man and a deep heart," from the depth of the heart, and be nullified and included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself, which is above the level of Havayah,

כי אני הוי' הוא שמי כו' כנ"ל אלא מצד עצמותו ומהותו ית' נקי בשם אנכי מי שאנכי שאינו

for "I am Havayah, that is My Name," etc., as mentioned above; but in respect of His Essence and Being, may He be blessed, He is called by the name Anochi ("I"), "Who I am," which is not

נתפס בשם וע"ז נאמר אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וכתוב לפני הוי' תטהרו למעלה מבחי' הוי'
ששם הוא עליות כללות נשמות ישראל ביום הכפורים

grasped by a name. And of this it is said, "I, I (Anochi Anochi) am He Who blots out your transgressions for My sake"; and it is written, "Before Havayah shall you be purified": above the level of Havayah, for there is the ascent of the souls of Israel as a whole on Yom Kippur.

והיינו על ידי בחי' רחמנות מדתו של יעקב מבריה מן הקצה אל הקצה דהיינו מן הקצה התחתון שירד מטה מטה אל הקצה העליון שמראש כל

And this is through the level of compassion, the attribute of Yaakov, which “extends from end to end”: that is, from the lowest end, where he has descended lower and lower, to the highest end, at the very top of all

דרגין בחי' אנכי שלמעלה מבחינת הוי' ובחי' רחמנות זו הוא שיעורר רחמים על ניצוץ אלקות שבנפשו אחרי שישים אל לבו רוממות א"ס ב"ה בכבודו ובעצמו שהוא רם ונשא מבחי' הוי'

levels, the level of Anochi, which is above the level of Havayah. And this level of compassion is that he arouse compassion upon the spark of G-dliness in his soul, after he takes to heart the exaltedness of the Infinite One, blessed be He, in His glory and His very Self, Who is high and lofty above the level of Havayah,

כי הוי' בחכמה וכולם בחכמה עשית כתיב שהוא כעשיה גשמיות ואי לזאת הרחמנות גדולה על ניצוץ אלקות שבנפשו איך שירד פלאים מאיגרא רמה כו'

for “Havayah, by Chochmah,” and it is written, “You have made them all with Chochmah,” which is like physical making. And therefore great is the compassion for the spark of G-dliness in his soul, how it has come down astonishingly “from a high roof,” etc.

ובחינת רחמנות זו אותה אנו מבקשים אלקי עולם ברחמיך הרבים כו' ברחמיך דייקא כלומר שאתה יודע הרחמנות כמה גדלה בלי שיעור ואין ביכולת השגת נשמותינו

And it is this level of compassion that we request: “G-d of the world, in Your abundant compassion,” etc. “In Your compassion” specifically, that is, You know how great the compassion is, without measure, and it is not within the capacity of our souls' comprehension

לשער גודל עוצם הרחמנות על הירידה הגדולה הזאת מאור א"ס ב"ה מאחר שנשמותינו הן בבחי' גבול ונברא יש מאין אין להם הרגשה זו על הירידה הזאת שמאור א"ס ב"ה (ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר).

to gauge the greatness of the intensity of the compassion over this great descent from the Infinite Light, blessed be He; since our souls are in a state of limitation and created something from nothing, they do not have this feeling about this descent from the Infinite Light, blessed be He. (And see what is written in the discourse beginning “As an eagle stirs up.”)

וזהו ותתפלל חנה על הוי' ובכה תבכה שעל ידי בחינת בניה היא בחי' ומדת התעוררות הרחמנות תתפלל על ה' על דייקא למעלה מבחי' הוי'. ועמ"ש מזה בפ' משפטים ע"פ לא תהיה משכלה ועקרה כו'.

And this is [the meaning of] “And Chanah prayed upon (al) Havayah, and weeping, she wept”: through the level of weeping, which is the level and attribute of the arousal of compassion, she prays “upon Havayah,” “upon” specifically, above the level of Havayah. And see what is written about this in Parshas Mishpatim, on the verse “None shall miscarry or be barren,” etc.

6 וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך פירוש עד שהוי' יהיה בבחינת אלקים וצמצום על ידי התשובה הוא התעוררות הרחמנות

And this is [the meaning of] “Return, O Israel, unto (ad) Havayah your G-d (Elokecha)”: that is, until (ad) Havayah will be at the level of Elokim and tzimtzum (contraction), through teshuvah (return), which is the arousal of compassion.

כי עיקר התשובה בלב שתהיה התשובה גדולה כל כך בפנימית הלב מעומקא דלבא עד כי ישוב ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחינת הוי'

For the essence of teshuvah is in the heart: that the teshuvah be so great, in the innermost part of the heart, from the depth of the heart, that he returns to be nullified and included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself, which is far, far above the level of Havayah;

רק לפני הוי' תטהרו ואנכי אנכי הוא מוחה כו'. ועמ"ש ע"פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך כו' בפ' נצבים:

only “before Havayah shall you be purified,” and “I, I am He Who blots out,” etc. And see what is written on the verse “For this commandment which I (Anochi) command you,” etc., in Parshas Nitzavim.

7 ד והנה סדר התשובה הוא שלא כסדר והשתלשלות המדרגה ממטה למעלה כנ"ל רק הוא בבחינת דילוג למעלה מבחי' השתלשלות והטעם ביאר הכתוב

4. Now, the order of teshuvah (return) is not according to the order and chain-like sequence of the levels from below upward, as mentioned above; rather, it is in the manner of a leap, above the level of the chain of descending worlds (hishtalshelus). And the verse has explained the reason:

כי כשלת בעונך והיינו כמ"ש כשל בעוני כחי היינו הנשמה וכמ"ש כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך כו'

"for you have stumbled in your iniquity." And this is as it is written, "My strength (kochi) has stumbled because of my iniquity": that is, the soul, as it is written, "Whatever your hand finds to do with your strength (kochacha)," etc.

(ע' [עייין] זח"ג [זהר חלק ג] פנחס ר"כ ע"א) שהנשמה קרויה נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם ועבירה מכבה כו' כלומר שמכבה את הנר כו' (כמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו)

(See Zohar, Part III, Pinchas, 220a.) For the soul is called a lamp, as it is written, "The soul of man is the lamp of Havayah"; and "a transgression extinguishes," etc., that is, it extinguishes the lamp, etc. (as is explained in the discourse beginning "After Havayah your G-d shall you walk").

לכך אין כח בנשמה לעמוד בקשרי המלחמה בבחי' אתכפיא ואתהפכא ולהמשיך הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה אחר שנתחלשה וכשל כחה מפני העבירה שכבתה נרה וע"כ צריכה לדלג שור אל רום המעלות.

Therefore the soul has no strength to stand in the battle lines, in the mode of subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha), and to draw down Havayah into the level of Elokim in the higher unity (yichuda ila'ah) and the lower unity (yichuda tata'ah), since it has been weakened and its strength has stumbled because of the transgression that extinguished its lamp. Therefore it must "leap over a wall" to the height of the levels.

וזהו כי תצא למלחמה על אויביך על דייקא ולכן מתחלה שובה ישראל עד שהוי' יהיה בבחי' אלקיך ואח"כ קחו עמכם דברים הם התורה והמצות וכמ"ש

And this is [the meaning of] "When you go out to war upon (al) your enemies": "upon" specifically. Therefore, first "Return, O Israel," until Havayah will be at the level of "your G-d (Elokecha)," and afterwards "Take with you words," which are the Torah and the mitzvos, as is written

ברכות פ' תצוה פל"ח ושובו אל הוי' להמשיך בחי' הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה ע"י אתכפייא ואתהפכא כי זהו תכלית בריאת האדם בעוה"ז לשמור ולעשות כסדר המדרגה

in [Midrash] Rabbah, Parshas Tetzaveh, section 38; "and return to Havayah," to draw down the level of Havayah into the level of Elokim in the higher and lower unity, through subjugation and transformation. For this is the purpose of man's creation in this world: to observe and to do, in the order of the levels

(ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במי נמלך בנשמתן של צדיקים ועיין זח"ג [זהר חלק ג] אמור) (ד"ק ע"ב) ע"פ בת אבי היא כו'

(and therefore our Sages, of blessed memory, said, "With whom did He take counsel? With the souls of the tzaddikim"; and see Zohar, Part III, Emor (folio 100b), on the verse "She is my father's daughter," etc.;

ובח"י בת אבי היא כמ"ש סד"ה יהודה אתה בפ"י בני אביך ולילך ממדרגה למדרגה ממטה למעלה רק התשובה הוא לפי שעה שהנשמה צריכה לכך לדלג שור שלא כסדר ודרך ההשתלשלות

and the level of "my father's daughter" is as is explained at the end of the discourse beginning "Yehudah, you," on the meaning of "your father's sons"), and to go from level to level, from below upward. Teshuvah, however, is only for the time when the soul needs it, to "leap over a wall," not in order and not by way of hishtalshelus;

אבל אח"כ שישב אל ה' וירחמהו הנה מזה נמשך שם הוי' בח"י התהוות כל ההוויות בהתחדשות החיות כו'

but afterwards, when "he returns to Havayah and He will have compassion on him," from this the Name Havayah is drawn down, the level of the coming into being of all beings, with a renewal of the life-force (chayus), etc.,

ולתקן כל הפגמים ולמלאות כל החסרונות שחיסר מ"ע [מצות עשה] או שפגם במל"ת [במצות לא תעשה] אזי יהיה נמשך שם הוי' בבח"י אלקים ביחודא עילאה ותתאה להיות אתכפיא ואתהפכא.

and to repair all the blemishes and to fill all the lacks, where he omitted a positive commandment or blemished through a prohibitive commandment. Then the Name Havayah will be drawn down into the level of Elokim in the higher and lower unity, so that there be subjugation and transformation.

8 וזהו שנאמר ביג"מ [בי"ג מדות] רחמים ויקרא הוי' כלומר שהוי' קורא וממשיך בח"י הוי' דהיינו שע"י בח"י הוי' אלקיך שהוי' הוא בבח"י אלקים ממשיך להיות הוי' נמשך בבח"י אלקים ביחודא עילאה ותתאה וכו' הוויות

And this is what is said in the Thirteen Attributes of Mercy: "And He called: Havayah, Havayah"; that is, Havayah calls and draws down the level of Havayah. That is to say, through the level of "Havayah your G-d (Elokecha)," where Havayah is at the level of Elokim, He draws down, so that Havayah be drawn down into the level of Elokim in the higher and lower unity. And these two [mentions of] Havayah

אלו הם כתובים בשני מקראות דכתיב הוי' רחום וחנון וכתוב חנון ורחום הוי' פי' הוי' רחום וחנון שמבחינת הוי' נמשך בחי' רחמנות וחסד להוות עולמות יש מאין ולהתצמצם במדת אלקים שהיא ג"כ מדת החסד כנ"ל.

are written in two verses, for it is written, "Havayah, compassionate and gracious," and it is written, "Gracious and compassionate is Havayah." The meaning of "Havayah, compassionate and gracious" is that from the level of Havayah there is drawn down the level of compassion and Chesed (kindness), to bring worlds into being, something from nothing, and to contract itself into the attribute of Elokim, which is also the attribute of Chesed, as mentioned above.

9 וחנון ורחום ה' פי' שהתהוות והמשכות החסד שהרי אין זה אלא בחי' צמצום לגבי אור א"ס ב"ה עתמו ככיוול הגורם להיטות צמצום זה הוא חנון ורחום שמבחי' אנכי מי שאנכי נמשכים יג"מ [י"ג מדות] רחמים שבהם

And "Gracious and compassionate is Havayah" means that as for the coming into being and the drawings down of Chesed (for this is only a level of tzimtzum, contraction, relative to the Infinite Light, blessed be He, itself, as it were), what causes this tzimtzum to be is "gracious and compassionate": for from the level of Anochi, "Who I am," are drawn down the Thirteen Attributes of Mercy, in which

ועל ידם קורא וממשיך הוי' הוי' כו' כנ"ל (ועמ"ש מזה סד"ה ואתחנן אל הוי') וזהו כי עמך הסליחה למען תורא

and through which He calls and draws down "Havayah, Havayah," etc., as mentioned above. (And see what is written about this at the end of the discourse beginning "And I pleaded with Havayah.") And this is [the meaning of] "For with You is forgiveness, so that You may be feared,"

כי בבחי' סליחה ביום הכפורים שהוא גילוי רצון העליון לפני הוי' תטהרו נמשך יג"מ [י"ג מדות] רחמים להיות גילוי בחי' יראה הוא יו"ד של שם הוי'

for through the level of forgiveness on Yom Kippur, which is the revelation of the Supreme Will, "before Havayah shall you be purified," the Thirteen Attributes of Mercy are drawn down, so that there be a revelation of the level of awe, which is the yud of the Name Havayah,

כמ"ש בזה"ק [בזהר הקדוש] יו"ד על ריש"י [רישיה] דביה שריא דחילו והה' הוא בחי' אהבה והם הנסתרות לה' אלקינו שהנסתרות הם אהוי"ר [אהבה ויראה] והנגלות ו"ה נגלות

as is said in the holy Zohar, "The yud on His head, for in it dwells awe"; and the hei is the level of love. And these are "the hidden things [that] belong to Havayah our G-d," for the hidden things are love and awe; and "the revealed things": the vav and hei are revealed;

הן התורה והמצות תורה וי"ו המשכה הקול קול יעקב ה' בחי' מצות מעשיות שבעשייה כו' והיינו גילוי של שם הוי' להיות התחדשות ההתהוות כו' כנ"ל.

these are the Torah and the mitzvos: the Torah is the vav, a drawing down, "the voice is the voice of Yaakov"; the hei is the level of the practical mitzvos, which are in Asiyah (Action), etc. And this is the revelation of the Name Havayah, so that there be a renewal of the coming into being, etc., as mentioned above.

10 ועמ"ש עוד מענין כי עמך הסליחה למען תורא ע"פ שובה ישראל עד כו' וע"פ תקעו בחדש וע' בזהר אמור דק"א א'.

And see what is written further on the subject of "For with You is forgiveness, so that You may be feared," on the verse "Return, O Israel, unto," etc., and on the verse "Blow at the New Moon"; and see the Zohar, Emor, folio 101a.

וזהו הלך ילך ובכה כו' כי הנה ישראל נקראו בשרשם למעלה זרע קדש מצבתה (בישעיה סס"י [סוף סימן ו']

And this is [the meaning of] "Going, he goes on, weeping," etc. For Israel, in their root above, are called "a holy seed is its stock" (in Isaiah, end of chapter 6),

שיסודתה בהררי קדש עליון (עיין זח"א [זהר חלק א] ט"ו א' ובהר הרקיע ר"פ בראשית ע"פ הנצנים נראו כו')

whose foundation is in the mountains of supernal holiness (see Zohar, Part I, 15a, and the Zohar HaRakia at the beginning of Parshas Bereishis, on the verse "The blossoms have appeared," etc.).

ומשך הזרע היינו ההמשכה וירידה שירדו ונשתלשלו נשמותיהם למטה (ועיין ברבות ר"פ ויגש גבי במושך הזרע זה יוסף ועמ"ש מענין יוסף סד"ה ושמתי כדכד.

And "the drawing of the seed" (meshech hazara) is the drawing down and descent by which their souls descended and came down through the chain [of levels] below. (And see [Midrash] Rabbah at the beginning of Parshas Vayigash, regarding "him who draws the seed": this is Yosef"; and see what is written on the subject of Yosef at the end of the discourse beginning "And I will make [your windows of] rubies."

ועי' עוד ברבות וישלח פע"ט דקאי על יעקב והכל ענין אחד וכמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף ועמ"ש מזה סד"ה ויקחו אליך פרה גבי עץ ארז ואזוב)

And see further [Midrash] Rabbah, Vayishlach, section 79, that it refers to Yaakov; and it is all one matter, as it is written, "These are the generations of Yaakov: Yosef." And see what is written about this at the end of the discourse beginning "And they shall take to you a heifer," regarding "cedar wood and hyssop.")

ולהיותם חוזרים ועולים בקדש העליון ממטה למעלה הלך ילך ממדרגה למדרגה בהליכה שאין לה שיעור והפסק הגבה למעלה מאד ע"י בחי' ובכה היא התעוררות הרחמנות ובכה תבכה שעיי"ז יהי בבחי' על ה' כו' כנ"ל.

And for them to return and ascend into the supernal holiness, from below upward: "going, he goes on," from level to level, in a going that has no measure or interruption, rising very high, through the level of "weeping," which is the arousal of compassion, and "weeping, she wept," through which they will be at the level of "upon (al) Havayah," etc., as mentioned above.

11 ואח"כ בא יבא ברנה נושא אלומותיו שחוזר וממשיך מלמעלה למטה תוספת וריבוי אור בהתחדשות ההתהוות להמשיך בחינת שם הוי' בבחי' אלקים להיות

And afterwards, "coming, he will come with joyous song, carrying his sheaves": for he in turn draws down, from above to below, an addition and increase of light, in the renewal of the coming into being, to draw down the level of the Name Havayah into the level of Elokim, so that there be

אתכפא ואתהפכא בכל הדברים הן בסור מרע הן בועשה טוב שע"ז נאמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' שהם דברים הרבה שיהיה בהם המשכת הוי'

subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha) in all matters, both in "turn away from evil" and in "do good." Of this it is said, "Take with you words (devarim) and return to Havayah": these are many things (devarim), in which there is to be the drawing down of Havayah.

וזהו נושא אלומותיו שהוא עד"מ כמו אלומות ועומרים שהם ממין הגרעין שנעשו בתוספת וריבוי כך יהיה גדול כח התשובה

And this is [the meaning of] "carrying his sheaves": by way of analogy, like sheaves and bundles of grain, which are of the same kind as the seed, made with addition and increase; so great will be the power of teshuvah (return).

(ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה בענין וזרעתיה לי בארץ כו' נטעתך שורק כו' ע"ש מה שכתבתי ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים ומענין פי' ברנה בד"ה ושכתי בשלום כו' והיה כו'. ובזה מובן המדרש אגדה שהביא רש"י [רבי שלמה יצחקי])

(And see what is written on the verse "When Pharaoh sent away," on the subject of "And I will sow her for Me in the land," etc., [and] "I planted you a choice vine," etc.; see there what I wrote on the verse "And behold, we were binding sheaves"; and on the subject of the meaning of "with joyous song," in the discourse beginning "And I return in peace," etc., "and [Havayah] will be," etc.) And with this, the Midrash Aggadah that Rashi cites is understood

(בשופטים רס"י [ריש סימן ה'] נאמר בסיני אנכי הוי' אלקיך בכרמל יאמר כפול ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים בימי אליהו עכ"ל [עד כאן לשונו])

(on Judges, beginning of chapter 5): "At Sinai it was said, 'I am Havayah your G-d'; at Carmel it will be said doubled, 'Havayah, He is Elokim; Havayah, He is Elokim,' in the days of Eliyahu." End of quote.

והיינו כי בסיני היו נש"י [נשמות ישראל] צדיקים וע"י התומ"צ [התורה ומצות] ממשיכים שם הוי' בבחי' אלקים כנ"ל אבל בהר הכרמל ע"י התשובה הגיעו עד הוי' אלקיך

That is: at Sinai the souls of Israel were tzaddikim, and through the Torah and mitzvos they draw down the Name Havayah into the level of Elokim, as mentioned above; but at Mount Carmel, through teshuvah, they reached "unto Havayah your G-d,"

דהיינו ע"י ששבו ליבטל בעצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה משם הוי' כנ"ל ולכן כפלו לומר ב"פ [ב' פעמים] הוי' הוא האלקים שזהו ענין ב' הפירושים הנ"ל.

that is, through their returning to be nullified in the essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is above the Name Havayah, as mentioned above. Therefore they repeated it, saying twice, "Havayah, He is Elokim," which is the matter of the two meanings mentioned above.

12 וז"ש [וזהו שכתוב] במדרש בקהלת שם ד"א [דבר אחר] זכובי מות יבאיש כו' מדבר בדורו של אליהו אתמול מבאישין דברים כנגדו כו'

And this is what is said in the Midrash on Koheles there: "Another explanation: 'Dead flies make reek,' etc. It speaks of the generation of Eliyahu: yesterday they were making words reek against him," etc.,

והיום מביעים דברים ואומרים ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים עכ"ל [עד כאן לשונו] שנק' זה יביע שמן רוקח

"and today they pour forth words and say, 'Havayah, He is Elokim; Havayah, He is Elokim.'" End of quote. For this is called "pours forth the perfumer's oil,"

שהוא השמן המעורב בבשמים שיש בו ריח טוב והוא כענין מארו"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ ריח בגדיו ריח בוגדיו כמו שכתוב ברבות תולדות ס"פ ס"ה.

which is oil mixed with spices, which has a pleasant fragrance. And this is like the saying of our Sages, of blessed memory, on the verse "the fragrance of his garments (begadav)": "the fragrance of his traitors (bogdav)," as is written in [Midrash] Rabbah, Toldos, end of section 65.

13 והוא גם כן ההמשכה מ"ג מדה"ר [מדות הרחמים] בחי' כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' ועמ"ש סד"ה מי יתנך כאח לי וסד"ה זאת חנוכת המזבח ומענין יביע בד"ה

And this too is the drawing down from the Thirteen Attributes of Mercy, the level of "Like the precious oil," etc., "running down upon the beard," etc. And see what is written at the end of the discourse beginning "If only you were as a brother to me," and at the end of the discourse beginning "This is the dedication of the altar"; and on the subject of "pours forth," in the discourse beginning

להבין ענין הברכות וזהו ג"כ ענין שבסיני נאמר אנכי ובתבור נאמר ב"פ [בי פעמים] אנכי ע"ש ברש"י [ברכי שלמה יצחקי] והיינו כי ע"י המצות ממשיך בחינת הוי' מבחי' אנכי והוא להיות אלקיך

"To understand the matter of the blessings." And this is also the matter that at Sinai Anochi ("I") was said, and at Tavor Anochi was said twice; see there in Rashi. That is: through the mitzvos one draws down the level of Havayah from the level of Anochi, and this is so that [He] be "your G-d (Elokecha)";

אבל בתשובה נאמר אנכי הוא מוחה פשעיך ב' פעמים אנכי כנגד ב' ממעמקי הלב ממעמקים קראתיך כמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום כו' ע"ש והוא למעלה מההמשכה שע"י המצות.

but regarding teshuvah it is said, "I, I (Anochi Anochi) am He Who blots out your transgressions": Anochi twice, corresponding to the two depths of the heart, "From the depths I have called You," as is explained in the discourse beginning "For this commandment which I (Anochi) command you this day," etc.; see there. And this is above the drawing down that comes through the mitzvos.

14 וזהו שבהר תבור זכו לבחי' זו דהיינו ע"י תשובה ומזה נמשך ג"כ ענין הכפל ב' פעמים הוי' הוא האלהים דהא בהא תליא.

And this is why at Mount Tavor they merited this level, namely through teshuvah; and from this there also derives the matter of the doubling, twice, of "Havayah, He is Elokim," for the one depends on the other.

וע' מענין תבור וכרמל ברבות ויחי ר"פ צ"ט ובתי"י [ובתרגום יונתן] (בשופטים סי' ה' ובהלים סי' ס"ח ט"ז) ובגמרא פ"ד דמגילה (דכ"ט ע"א) והוא כענין הנזכר בזח"א [בזהר חלק א] ויצא (דקנ"ח ע"א)

And see, on the subject of Tavor and Carmel, [Midrash] Rabbah, Vayechi, beginning of section 99; and the Targum Yonasan (on Judges, chapter 5, and on Psalms, chapter 68, [verse] 16); and the Gemara, chapter 4 of Megillah (folio 29a). And this is like the matter mentioned in Zohar, Part I, Vayetzei (folio 158a),

בענין הרי בתר שהם טורי דפרודא בחי' ומשם יפרד והיו לארבעה ראשים ועיין ברבות בראשית פי"ו ובשה"ש [ובשיר השירים] ע"פ עד שיפוח היום כו'

on the subject of "the mountains of division (bater)," which are the mountains of separation (turei deperuda), the level of "and from there it was parted and became four heads"; and see [Midrash] Rabbah, Bereishis, section 16, and Song of Songs, on the verse "Until the day breathes," etc.

והנה העלייה מטורי דפרודא להתכלל באחד זהו ענין בחי' תשובה וזהו ענין המבואר במ"א ע"פ ורב שלום ורב להושיע

Now, the ascent from the mountains of separation, to be included in the One, is the level of teshuvah. And this is the matter explained elsewhere on the verse "and abundance of peace" and "mighty to save."

ולכן מזה נמשך העלייה אח"כ שלא בהדרגה והוא ענין מ"ש בסוף שיר השירים ברח דודי כו' על הרי בשמים בחי' ריה והריחו ביראת ה'

Therefore, from this there comes afterwards the ascent that is not gradual. And this is the meaning of what is written at the end of Song of Songs, "Flee, my beloved," etc., "upon the mountains of spices": the level of fragrance, "and he shall be fragrant (vaharicho) with the fear of Havayah."

וזוהו ג"כ ענין יביע שמן רוקח כנ"ל ואעפ"כ [ואף על פי כן] ניתנה התורה בסיני דוקא שרומז לבחינת צדיקים וכמ"ש בת"י [בתרגום יונתן] (בשופטים שם)

And this is also the meaning of "pours forth the perfumer's oil," as mentioned above. Nevertheless, the Torah was given at Sinai specifically, which alludes to the level of the tzaddikim, as is written in the Targum Yonasan (on Judges, there),

דהוא חליש וזעיר מכל טורייא שהוא ענין השפלות והביטול בחינת ונפשי כעפר לכל תהיה ועי"ז דוקא פתח לבי בתורתך משא"כ הרי תבור וכרמל טורי דפרודא

that it is lower and smaller than all the mountains, which is the matter of lowliness and self-nullification (bittul), the level of "And let my soul be as dust to all," and specifically through this, "Open my heart to Your Torah." Whereas the mountains of Tavor and Carmel, the mountains of separation,

נקרא הרים גבנונים מלשון או גבן או דק שהחוטא פוגם במצוה אחת הרי נעשה מחוסר אבר כו' כמ"ש [כמה שכתוב שם] בד"ה כי המצוה הזאת בענין תמים תהיה כו' אלא שעל ידי התשובה

are called "humped mountains" (harim gavnunim), from the term "or a hunchback (giben) or a dwarf": for the sinner who blemishes one mitzvah becomes one lacking a limb, etc., as is explained there, in the discourse beginning "For this commandment," on the subject of "You shall be whole (tamim)," etc. But through teshuvah,

הנה במקום שבעלי תשובה עומדין כו' לכן נאמר בהם אח"כ ב' פעמים אנכי כו' וכנ"ל.

"in the place where baalei teshuvah (those who return) stand," etc. Therefore it was said regarding them afterwards, twice, "Anochi," etc., as mentioned above.

אבל עכ"ז [עם כל זה] הרי מבואר לעיל שהתשובה הוא לפי שעה לדלג שור כו' אבל אח"כ צריך להמשיך על ידי התורה ומצות.

But even so, it was explained above that teshuvah is for the time being, to "leap over a wall," etc., but afterwards one must draw down through Torah and mitzvos.

15 וזהו ענין סיני. שזהו בחי' הקביעות של סדר ההמשכה וברבות פ' ויצא פס"ח ע"פ והנה סולם מוצב ארצה כו' זה סיני.

And this is the matter of Sinai: for this is the level of the permanence of the order of drawing down. And in [Midrash] Rabbah, Parshas Vayetzei, section 68, on the verse "And behold, a ladder set on the earth," etc.: "This is Sinai,"

שהוא ג"כ בחינת וראשו מגיע השמימה. והיינו כמ"ש יעקב אם יהיה אלקים עמדי כו' והיה הוי' לי לאלקים.

which is also the level of "and its top reaches to the heavens." And this is as Yaakov said, "If Elokim will be with me," etc., "then Havayah will be to me as Elokim."

16 והוא מדרגת הצדיקים כנ"ל שעיי"ז ג"כ יוכל להגיע לבחינה זו ע"ד מ"ש גבי מצות תשובה מי יעלה לנו השמימה כו'.

And this is the level of the tzaddikim, as mentioned above, that through this, too, one can reach this level, along the lines of what is written regarding the mitzvah of teshuvah, "Who will go up for us to the heavens?" etc.

ועמ"ש בד"ה יונתי ב חגוי הסלע והענין כי התשובה אינה על עבירות דוקא אלא על הריחוק מה' וכמ"ש בד"ה האזינו

And see what is written in the discourse beginning "My dove, in the clefts of the rock." And the point is that teshuvah is not specifically for transgressions, but for distance from G-d, as is explained in the discourse beginning "Give ear,

השמים בפ"י כל ימיו בתשובה וכל הקרב אל ה' ביתר שאת צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה בבחינת ותתצב אחותו מרחוק ה' נראה לי.

O heavens," on the meaning of "all his days in teshuvah." And whoever draws near to G-d with greater eminence must be more humble of spirit, lower and lower, at the level of "And his sister stationed herself from afar," "[from afar] Havayah appeared to me."

17 וכמ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות בענין מה שתקנו בתפלת שמונה עשרה סלח לנו כי חטאנו אחר קריאת שמע שמקבל עליו עול מלכות שמים ומצות ואהבת

And as is explained in the discourse beginning "When you kindle the lamps," on the subject of their having instituted "Forgive us, for we have sinned" in the Shemoneh Esreh prayer, after the reading of the Shema, in which one accepts upon himself the yoke of the kingdom of Heaven (kab-balas ol) and the mitzvah of "And you shall love":

כי היא הנותנת דדוקא לאחר שקיבל עליו עול מלכות שמים ומאריך באחד אזי יבין שיש חטא ופשע ואזי יאמר סלח לנו כו'

for that is the very reason: specifically after he has accepted upon himself the yoke of the kingdom of Heaven and prolonged [the word] "One," then he will understand that there is sin and transgression, and then he will say, "Forgive us," etc.

ע"ש ועמ"ש ע"פ מה טובו בענין ג' תשובות דנר"נ [דנפש רוח נשמה] שנמצא כולם צריכים לתשובה וע' זח"ג [זהר חלק ג] פ' אחרי (דע"ג ע"א)

See there. And see what is written on the verse "How goodly," on the subject of the three [kinds of] teshuvah (return) of nefesh, ruach and neshamah, so that it turns out that all need teshuvah. And see Zohar, Part III, Parshas Acharei (folio 73a),

גבי תלת דרגין מתקשרין דא בדא כו' ע' [עיינ] מ"ש מזה בביאור ע"פ ולא תשבית מלח והנה אורייתא סתים וגליא

regarding "Three levels are bound one to another," etc. See what is written about this in the explanation on the verse "And you shall not omit the salt." Now, the Torah is hidden and revealed;

ולכן עם היות שבסיני נאמר רק פעם אחת אנכי הוי' אלקיך מכל מקום אורייתא סתים ומרומז בזה ג"כ הבחינה הב' שבפי' הוי' הוא האלקים והיינו על ידי התשובה

therefore, although at Sinai "I am Havayah your G-d" was said only once, nevertheless, the Torah is hidden, and in this is alluded also the second aspect within the meaning of "Havayah, He is Elokim," which is through teshuvah.

ולכן נאמר שובה ישראל דוקא שהוא בחי' הפנימית דיעקב והיינו שבקריאת שמע אומר שמע ישראל

Therefore it is said "Return, O Israel (Yisrael)" specifically, which is the level of the inner dimension (pnimiyus) of Yaakov. That is, in the reading of the Shema one says, "Hear, O Israel,"

ואזי דוקא אח"כ אומר בשמו"ע [בשמונה עשרה] סלח לנו כי חטאנו כו' כנ"ל שהוא ענין שובה ישראל

and specifically then, afterwards, one says in the Shemoneh Esreh, "Forgive us, for we have sinned," etc., as mentioned above, which is the matter of "Return, O Israel."

וגם י"ל [יש לומר] פ"י שובה ישראל דרצה לומר שובה להיות בבחינת ישראל שלמעלה מבחינת יעקב וכל כך תשוב עד אשר הוי"ה יהיה בבחי' אלקיך כנ"ל:

It can also be said that the meaning of "Return, O Israel" is: return to be at the level of Yisrael, which is above the level of Yaakov; and return so much, until Havayah will be at the level of "your G-d (Elokecha)," as mentioned above.

ביאור על שובה ישראל

An Explanation on “Return, O Israel”

1 ביאור על שובה ישראל

An explanation (biur) on “Return, O Israel” (Shuvah Yisrael).

2 איתא במ”ח (מסכת יומא) בענין ז’ פעמים הוי’ הואט האלקים שאומרים בנעילת יטום הכפורים וז”ל [וזה

לשוננו] הוי’ ז”א הוא האלקים נוק’ [נוקבא] כו’ הוי’ ז”א חזר להיות אלקים בעלותו אל עתיקא שלגבי העתיקא כאלהים חשוב עכ”ל [עד כאן לשוננו].

It is stated in Mishnas Chassidim (Tractate Yoma), on the matter of the seven times “Havayah is Elokim” that are said at Ne’ilah on Yom Kippur; these are its words: “‘Havayah’ is Z’eir Anpin (the emotive attributes); ‘is Elokim’ is Nukva (the feminine), etc. Havayah, Z’eir Anpin, in turn becomes Elokim when it ascends to Atika, for relative to Atika it is considered as Elokim.” End of quote.

והענין כי הנה יש ב’ שילובים שילוב הוי’ באד’ ושילוב אד’ בהוי’ והם בחי’ יחודא עילאה ותתאה כמ”ש

(בלק”א [בלקוטי אמרים] ח”ב [חלק ב’]) כי זהו כלל בפע”ח [בפרי עץ חיים] שאות ראשונה שבשם היא הגוברת כו’

The explanation is this: there are two interweavings, the interweaving of Havayah within Ado-nai and the interweaving of Ado-nai within Havayah, and these are the levels of the higher unity (yichuda ila’ah) and the lower [unity] (yichuda tata’ah), as is explained (in Likkutei Amarim [Tanya], Part II); for this is a rule in Pri Etz Chaim: the first letter in the Name is the one that prevails, etc.

ונמצא כי שילוב אד’ בהוי’ שהיו”ד הוא אות ראשונה היא בחי’ יחודא עילאה שבחי’ הוי’ גבר על בחי’

אד’ ונכלל שם אד’

It follows that the interweaving of Ado-nai within Havayah, in which the yud is the first letter, is the level of the higher unity, in which the level of Havayah prevails over the level of Ado-nai, and the Name Ado-nai is included

בשם הוי' ושילוב הוי' באד' הוא יחודא תתאה שהא' היא אות ראשונה והרי שם אד' גובר על שם הוי' (ועמ"ש בד"ה והקרבתם עולה אשה)

in the Name Havayah. And the interweaving of Havayah within Ado-nai is the lower unity, in which the alef is the first letter, so that the Name Ado-nai prevails over the Name Havayah. (And see what is written in the discourse beginning “And you shall offer a burnt offering, a fire offering.”)

והענין כי הנה שם אד' הוא שם אלקים ששניהם בחי' א' וכמ"ש במ"ח הנ"ל שאלקים הוא נוק' [נוקבא] כו'.

And the point is this: the Name Ado-nai is the Name Elokim, for both are one level, as is written in the Mishnas Chassidim mentioned above, that Elokim is Nukva, etc.

והנה בחינת נוק' [נוקבא] הוא בחי' דבור שהוא נפרד ולבוש החיצון של הנפש ואינו דומה למחשבה עם היות שגם היא לבוש אל הנפש

Now, the level of Nukva is the level of speech, which is separate and is the outer garment of the soul. It is not like thought, even though thought too is a garment of the soul

(אלא שהיא לבוש פנימי) ה"ז [הרי זה] כהדין קמצא דלבושא מיניה וביה שהמחשבה היא מתאחדת עם הנפש שכך הוא דרך וסדר בריאות הנפש המשכלת שחושבת ומהרהרת תמיד משא"כ הדיבור הוא רק לפעמים

(only it is an inner garment); this is like “that locust whose garment is of itself and within itself,” for thought is united with the soul, since such is the way and order of the creation of the intellectual soul: it thinks and ponders constantly. Speech, by contrast, is only at times,

ואף גם זה ברצון הנפש תליא מלתא שברצותה תתלבש כו' וכך הוא בחינת הנוק' [הנוקבא] שהיא מקור הנפרדים היא בחי' דבור עליון אותיות וצרופים המפרידים להיות התחלקות עולמות אין מספר אלף אלפים כו'

and even this depends on the will of the soul: when it wishes, it enclothes itself [in speech], etc. And so it is with the level of Nukva, which is the source of separate beings: it is the level of supernal speech, letters and combinations that separate, so that there comes to be a division into worlds without number, “a thousand thousands,” etc.,

עד שהיו הנפרדים רבים מאד מאד הרבה מלאכים ונשמות כהנה וכהנה כו' ואין כ' ב' ברואים שוים כו'
until the separate beings became very, very many, many angels and souls, and many more like them, etc.; and no two creatures are alike, etc.

ומבשרי איזה כ' ידים שבאדם אחת היא ימנית ואחת שמאלית ואינן דומות זו לזו ואפילו הבשר החופה
על כל הגוף

And “from my flesh I behold”: of the two hands of a person, one is right and one is left, and they are not alike; and even the flesh that covers the whole body,

שהוא כשר א' יש בו מקומות יש מקום שהוא גבוה ויש שהוא נמוך כו' ויש טעמים לזה ע"ד הקבלה גם
המחקרים חקרו ומצאו כן כו'.

which is one flesh, has places in it: there is a place that is high and [a place] that is low, etc. There are reasons for this in the way of the Kabbalah, and the researchers too have investigated and found it so, etc.

3 ועד"ז יש ריבוי התחלקות במלאכים כמו מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל ביראה כו' ובנשמות
אברהם מדת אהבה ויצחק יראה כו'

In the same way, there is a great multiplicity of division among the angels, such as the camp of Michael, in love, and the camp of Gavriel, in awe, etc.; and among the souls, Avraham, the attribute of love, and Yitzchak, awe, etc.

וכלם אין אחד דומה לחבירו כו' ושרש ומקור חיות הנבראים להיות התחלקות כל הבחינות הללו הוא
דיבור העליון והיינו לפי שאינו ממשיך חיות להם

And among them all, no one is like another, etc. The root and source of the creatures' life-force, so that there is a division of all these levels, is the supernal speech; that is, because it does not draw down life-force to them

אלא בבחי' מלך וכנודע מענין אין מלך בלא עם עוממות כו' דברים נפרדים כו' והוא ענין שם אד'
ואלקים להיות אדון ואלקים תקיף כו'

except at the level of a king, as is known from the matter of “There is no king without a people (am)”: [am, as in] omemos (dimmed), etc., separate things, etc. And this is the matter of the Names Ado-nai and Elokim: to be Master (adon) and Elokim, [meaning] mighty (takif), etc.

וזהו חיותם וקיומם שיהיה להם התהוות בפ"ע [בפני עצמן] אשר ע"כ הם מובדלים אחד מחבירו אך מכל מקום נמשך להם מלמעלה בחי' ביטול שעם היותם נפרדים יהיו בטלים

And this is their life-force and their existence: that they should have a coming-into-being of their own, which is why they are distinct one from another. Nevertheless, a level of self-nullification (bit-tul) is drawn down to them from above, so that while being separate they should be nullified,

וכמו שכתוב וצבא המשים לך משתחיים ומשכ' [והמשכה] זו היא מבחינת הוי' וכענין המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו שענין השלום הוא שאין מים מכבין כו'

as it is written, "And the host of the heavens bow down to You"; and this drawing down is from the level of Havayah. It is like the matter of "Dominion and fear are with Him; He makes peace in His heights," where the peace is that the water does not extinguish [the fire], etc.,

לפי ששניהם בטלים במקורן מפני שנמשך בחי' המשל ופחד וזהו ענין שילוב הוי' באדנות כי

because both are nullified in their source, since the level of "dominion and fear" is drawn down. And this is the matter of the interweaving of Havayah within Ado-nai; for

הנה כדי שיתחברו ב' בחי' עליון ותחתון צריך אחד מב' דברים או שיגביה התחתון לעלות אל העליון או שירד העליון וישפיל אי"ע [את עצמו] למטה אל התחתון

in order for two levels, an upper and a lower, to be joined, one of two things is needed: either the lower raises itself to ascend to the upper, or the upper descends and lowers itself down to the lower.

והנה שילוב הוי' באדנות היינו ענין ירידת והמשכת בחי' עליונה מלמעלה למטה שהוא בחינת ביטול הנמשך בנבראים להיותם נפרדים ובטלים כו' וכמו שיהיה לע"ל [לעתיד לבוא] כי עין בעין יראו כו' וראו כל בשר כו'.

Now, the interweaving of Havayah within Ado-nai is the descent and drawing down of a higher level from above to below, which is the level of bittul drawn down into the created beings, so that they are separate and [yet] nullified, etc.; as it will be in the Time to Come, "For eye to eye they shall see," etc., "and all flesh shall see," etc.

שבגשמיות במקום העוה"ז יומשך אור עליון וע"ז נאמר נפלה לא תוסיף קום פי' קום מלשון הגבהה ועל"י [ועל"ה] ממטה למעלה כענין עליות העולמות בשבת ויו"ט [ויום טוב]

That is, in physicality, in the place of this world, a supernal light will be drawn down. And of this it is said, "She has fallen; she shall no more rise." The meaning is that "rise" is a term for raising up and ascent from below to above, like the ascents of the worlds on Shabbos and Yom Tov,

דהיינו שילוב אד' בהוי' ובבחי' זו של קום לא תוסיף עוד אלא שיהיו המשכות מלמעלה למטה ובמקום החשך שם ישכון אור א"ס ב"ה

which is the interweaving of Ado-nai within Havayah. And in this mode of "rising" she shall not continue any more; rather, there will be drawings-down from above to below, and in the place of darkness, there the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, will dwell.

והיינו כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] על עוה"ב [עולם הבא] שהוא עולם התחי' שאין בו לא אכילה כו' אלא צדיקים יושבין ונהנין כו'

This is as our Sages, of blessed memory, said about the World to Come, which is the World of the Resurrection: "In it there is no eating, etc., but the righteous sit and delight, etc."

דודאי אין ר"ל [רוצה לומר] שיהיו ביטול האברים גשמיים דא"כ מאי קמ"ל [קא משמע לן] שאין בו אכילה והרי הנשמה קודם כואה ג"כ לא היה בה אכילה ולא היה שייך בה כלל דבר מעניני עוה"ז

For certainly it does not mean that the physical limbs will be done away with; for if so, what does it teach us [in saying] that there is no eating there? After all, the soul before its coming [into the body] also had no eating, and nothing of the matters of this world applied to it at all.

אלא ודאי שיהיה גוף ואברים גשמיים (דעוה"ב [דעולם הבא] אינו ר"ל [רוצה לומר] ג"ע [גן עדן] עולם הנשמות אלא הוא עולם התחיה)

Rather, certainly there will be a body and physical limbs. (For "the World to Come" does not mean Gan Eden, the world of souls; rather, it is the World of the Resurrection.)

וא"כ צריך להבין מאחר שאין בו אכילה כו' א"כ בריאת הגוף והאברים הם לריק ח"ו [חס ושלום]

If so, we need to understand: since there is no eating there, etc., then the creation of the body and the limbs is in vain, G-d forbid.

אלא הענין שגם הגוף והאברים הגשמיים יהיו ניזונים מן הרוחניות ומה שהן נהנין מזיו השכינה נעשה מזון לגוף ואברים הגשמיים קרביים ואצטומכא גשמיים כו'

But the explanation is that the physical body and limbs too will be nourished from the spiritual: their delight in the radiance of the Shechinah (Divine Presence) becomes food for the body and the physical limbs, the physical innards and stomach, etc.

וכמו שהיה גבי משה בהר ארבעים יום שהיו גופו ואבריו גשמיים בשלימות אלא שהיו ניזונים מן הרוחניות

As it was with Moshe on the mountain for forty days: his body and limbs were wholly physical, yet they were nourished from the spiritual.

רק דגבי משה אחר ירידתו מן ההר היו כלי הגוף צריכין למזון גשמי לפי שהעולם עדיין לא נזדכך כו' משא"כ לע"ל [לעתיד לבוא] שיזדכך חומריות העולם וראו כל בשר כו'

Only, in Moshe's case, after his descent from the mountain the body's organs needed physical food, because the world had not yet been refined, etc. Not so in the Time to Come, when the materiality of the world will be refined and "all flesh shall see," etc.:

אזי יהיה נמשך מזון עליון למטה גם במקום החשך כאברים הגשמיים כנ"ל ובחי' זו אנו מבקשים כר"ה [בראש השנה] ויוהכ"פ [ויום הכפורים] ותמלוך אתה הוא ה' אלקינו כו'

then supernal nourishment will be drawn down below, even into the place of darkness, into the physical limbs, as mentioned above. And this level is what we ask for on Rosh HaShanah and Yom Kippur: "And You, He (Hu), Havayah our G-d, will reign," etc.;

שבחי' הוא ובחי' הוי' אלקינו שהן בחי' ומדרגות עליונות מאור א"ס ב"ה תהיינה בבחינת מלוכה וגילוי שיהיה העולם מתנהג על ידן והיינו שיושפע מזון רוחני לכים ואברים הגשמיים

that is, that the level of "He" and the level of "Havayah our G-d," which are lofty levels and rungs of the Infinite Light, blessed be He, should be in a state of kingship and revelation, so that the world is conducted through them; that is, that spiritual nourishment should flow into the physical organs and limbs.

וזהו ענין פ"י הא' של הויה הוא האלקים (ר"ל [רוצה לומר] ב' שילובים הנ"ל הכל הוא עדיין בכלל פ"י אחד שבהו"י הוא האלקים דהיינו יחודא עילאה ויחודא תתאה):

And this is the first interpretation of "Havayah is Elokim." (That is to say, the two interweavings mentioned above all still come under one interpretation of "Havayah is Elokim," namely the higher unity (yichuda ila'ah) and the lower unity (yichuda tata'ah).)

4 ב אך פ"י הב' הוא כי הנה כתיב אני הו"י הוא שמי פ"י כי הגם שבח"י הו"י הוא בח"י אצילי [אצילות] שהוא אלקות דאיהו וחיוהי חד בהון ואיהו וגרמוהי כו'

2. But the second interpretation is this: it is written, "I am Havayah; that is My Name." The meaning is that although the level of Havayah is the level of the World of Atzilus (Emanation), which is G-dliness, for "He and His life-forces are one in them, and He and His vessels (ihu vegarmohi)," etc.,

אעפ"כ [אף על פי כן] אין ערוך אליו לעצמיות ומהות א"ס ב"ה וכל בח"י אצ"י אינו רק בח"י שם כמשל שם של האדם אברהם שאינו ממהותו כלל כו' וכמשל זיו השמש כו'

nevertheless it bears no comparison to the very essence and being of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He; and the whole level of Atzilus is no more than the level of a name, as in the analogy of a person's name, "Avraham," which is not of his essence at all, etc., and as in the analogy of the radiance of the sun, etc.

וז"ש [וזהו שכתוב] במ"ח לגבי עתיקא דהיינו מל' דא"ס כו' ומה שנמשך אור א"ס להיות ע"ס [עשר ספירות] חכמה וחסד כו' היינו שנתצמצם להתלבש בבח"י חכמה לא מיבעי בכלים

And this is [the meaning of] what is said in Mishnas Chassidim, "relative to Atika": that is, the Malchus (sovereignty) of the Infinite One, etc. And that the Infinite Light (Or Ein Sof) is drawn down to become the Ten Sefiros, Chochmah (wisdom) and Chesed (kindness), etc., means that it contracted itself to be enlothed in the level of Chochmah, not only in the vessels

אלא אפ"י [אפילו] באורות אין זה אלא בבח"י צמצום והתלבשות אנת חכים פ"י אנת הוא אור א"ס ב"ה משפיל א"ע [את עצמו] בבח"י חכים

but even in the lights; this is only by way of tzimtzum (contraction) and enlothement. "You are wise" (ant chakim): the meaning is, "You" is the Infinite Light, blessed be He, lowering Himself into the level of "wise,"

כי במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו כו' וזהו הגדול הגבור ה' גדול ה' גבור שלהיות גדול וגבור צמצם ע"י ה' ולהיות נורא הם ב' צמצומים ו"ה מוהנורא כו'.

for “in the place of His greatness, there you find His humility,” etc. And this is [the meaning of] “the great, the mighty” (hagadol hagibor): a hei with gadol (great), a hei with gibor (mighty); for in order to be great and mighty, He contracted [Himself] through the hei, and to be awesome there are two contractions, the vav and hei of vehanora (and the awesome), etc.

5 וזהו ענין תפלת יעקב אם היה אלקים עמדי היינו המשכה מלמעלה למטה ושמרני בדרך הזה לברר בירורין כו' שהרי הלך לחרן מלשון חרון אף הוא מקום הקליפות והס"א [והסטרא אחרא] כו'

And this is the matter of Yaakov's prayer, “If Elokim will be with me,” that is, a drawing down from above to below, “and will guard me on this way,” to carry out refinements (birurim), etc.; for he went to Charan, [a name] from the expression charon af (wrath), which is the place of the kelipos (husks) and the sitra achra (the other side), etc.

ואח"כ כאשר ושכתי בשלום אל בית אבי והיה הוי' לי לאלקים כלומר שבחתי הוי' יהיה לי בבחי' אלקים וצמצום לגבי עצמיות אור א"ס

And afterwards, when “I return in peace to my father's house, then Havayah will be to me as Elokim”: that is to say, the level of Havayah will be for me in the state of Elokim and tzimtzum (contraction), relative to the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof).

כי בחי' יעקב היא שעולה מעלה מעלה עד רום המעלות מבריה מן הקצה אל הקצה כי מדת יעקב הוא נחלה בלי מצרים שהיא בלי גבול.

For the level of Yaakov is that he rises higher and higher, to the loftiest heights, “running through from end to end”; for the attribute of Yaakov is “an inheritance without bounds,” which is without limit.

כי מדת אברהם היא חסד יש לה גבול עד כמה תתפשט מפני שיש מעכב ומונע ההתפשטות

For the attribute of Avraham, which is Chesed (kindness), has a limit to how far it will spread, because there is something that holds back and prevents the spreading.

כי החסד ניתן מצד האהבה ונדיבות ויש לזה מדה וגבול עד כמה האהבה מגעת וכמה נדיבות ראוי להתנדב מצד המקבל אם ראוי לכך ועד כמה הוא ראוי כו'

For kindness is given out of love and generosity, and this has a measure and a limit: how far the love reaches, and how much generosity it is fitting to give, depending on the recipient, whether he is worthy of it and to what extent he is worthy, etc.

משא"כ מדת יעקב היא רחמנות לזה אין גבול שאע"פ [שאף על פי] שאין ראוי לכך מ"מ יש לרחם עליו כו'.

Not so the attribute of Yaakov, which is compassion: to this there is no limit, for even though [the other] is not worthy of it, nevertheless one should have compassion on him, etc.

6 וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך פי' להיות בבחי' ישראל עד שהוי' יהיה בבחי' אלקים כו' כנ"ל.

And this is [the meaning of] "Return, O Israel, unto (ad) Havayah your G-d (Elokecha)": that is, to be at the level of "Israel," until (ad) Havayah will be at the level of Elokim, etc., as mentioned above.

וזהו ותתפלל חנה על הוי' על דוקא ובכה תבכה הוא בחי' רחמנות כי הגם שבכיה היא מצד השמחה ג"כ מ"מ אינה שמחה לבדה

And this is [the meaning of] "And Chanah prayed upon (al) Havayah," "upon" specifically, "and wept bitterly": this is the level of compassion. For although weeping also comes from joy, nevertheless it is not joy alone,

שהרי בשמחת נישואין אינה מתערבת בכיה רק בשמחה שבאה מתוך צער כיתרון האור הבא מן החשך וכמו מי שהיה רחוק מאביו ואח"כ ראהו כו'

for in the joy of a wedding, weeping does not mingle; only in a joy that comes out of pain, like "the advantage of light that comes from darkness," and like one who was far from his father and afterwards saw him, etc.

והרי הבכ"י באה מהתכללות ב' הבחי' כמו רחמנות שהיא כלולה משני בחי' ועי"ז נמשכים י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] ויקרא הוי' הוי' שהויה הא' קורא וממשיך הוי' הב'

So weeping comes from the inter-inclusion of the two levels, like compassion, which is composed of two levels. And through this the Thirteen Attributes of Mercy are drawn down: "And He called, Havayah, Havayah": the first Havayah calls and draws down the second Havayah.

כי הוי' האד הוא בא"א שם חנון ורחום הי' שכדי להיות הוי' הקדים חנון ורחום והוי' הבי' בז"א להיות הוי' אל רחום וחנון כוי' וכמ"ש

For the first Havayah is in Arich Anpin; there [it is], "Gracious and compassionate is Havayah," for in order for there to be Havayah, "gracious and compassionate" comes first. And the second Havayah is in Z'eir Anpin (the emotive attributes), so that there is "Havayah, G-d, compassionate and gracious," etc. And as it is written,

כי עמך הסליחה למען תורא פי' כשנמשך סליחה גילוי רצון בחי' א"א אזי למען תורא גילוי יו"ד דשרא על רישי' [רישיה] דביה שריא דחילו היא אור אבא

"For with You is forgiveness, so that You may be feared." The meaning is: when forgiveness, a revelation of will, the level of Arich Anpin, is drawn down, then [comes] "so that You may be feared": a revelation of the yud that rests upon His head, in which awe dwells, which is the light of Abba (Chochmah).

כי אבא יונק ממזל החי' ואבא הוא שרש האצילות ועי"ז נמשך בחי' הוי' היא בחי'

For Abba draws from the eighth mazal, and Abba is the root of the World of Atzilus (Emanation). And through this the level of Havayah is drawn down, which is the level of

כללות כל האצ"י וחזר להיות תיקון האצ"י כולו אחר שפגם באות יו"ד כוי' והיינו ע"י כי שובה ישראל עד הויה אלקיך כוי':

the general and collective expression (klalus) of all of Atzilus; and the whole of Atzilus becomes rectified again, after one has blemished the letter yud, etc. And this is through "Return, O Israel, unto Havayah your G-d," etc.

שובה ישראל עד הויה אלקיך כו'

“Return, O Israel, unto Havayah your G-d”

1 שובה ישראל עד הויה אלקיך כו'. להבין מהו לשון עד והל"ל [והוה ליה למימר] שובה להויה. הענין כי

“Return, O Israel, unto (ad) Havayah your G-d,” etc. To understand: what is [meant by] the word ad (“unto”)? It should have said, “Return to Havayah.” The explanation is this:

הנה לשון שובה יש בו ב' פירושים. הא' כמשמעו שובה את עצמך. והב' כמו שובה ה' את שביתנו שהוא פועל יוצא.

the word shuvah (“return”) has two meanings. The first is as it sounds: return yourself. The second is as in “Return (shuvah), O Havayah, our captivity,” which is a transitive verb.

2 ולהבין זה צ"ל מ"ש דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב שדרשו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] על עשרת ימי תשובה שאז הוא בהמצאו והיותו קרוב וכמ"ש שובו אלי ואשובה אליכם.

To understand this, we need to understand what is written, “Seek Havayah when He may be found; call upon Him when He is near,” which our Sages, of blessed memory, expounded as referring to the Ten Days of Teshuvah, for then He “may be found” and “is near”; and as it is written, “Return to Me, and I will return to you.”

ולכאורה לא שייך היותו קרוב ואשובה אליכם לגבי הקב"ה אשר מכה"כ [מלא כל הארץ כבודו] וכתוב את השמים ואת הארץ אני מלא ולית אתכר פנוי מיניה בשלמא לגבי האדם שייך שפיר לומר שובה אלי בשביל שנתרחק מקרבת אלהים לדבקה בו ית' ונמשך אחר ההפך.

Now, seemingly, “being near” and “I will return to you” do not apply to the Holy One, blessed be He, of Whom [it is said], “the whole earth is full of His glory,” and it is written, “I fill the heavens and the earth,” and “there is no place empty of Him.” Granted, with regard to a person it is quite fitting to say “return to Me,” since he has distanced himself from nearness to G-d, from cleaving to Him, may He be blessed, and has been drawn after the opposite.

אבל הקדוש ברוך הוא אשר מלא כל הארץ כבודו לא שייך עליו לומר שנתרחק שמכה"כ [שמלא כל הארץ כבודו] תמיד.

But of the Holy One, blessed be He, of Whose glory the whole earth is full, it is not fitting to say that He has become distant, for the whole earth is always full of His glory.

אך הענין שהוא כמשל ב' בני אדם שעומדים בקירוב מקום סמוכים זה אצל זה הנה כשהם פונים זה לזה פנים בפנים הרי קרובים ממש אבל אם א' הפך פניו מחבירו הרי קרובים נעשו רחוקים.

However, the matter is like the analogy of two people who stand close in place, near one another: when they turn to each other face to face, they are truly close; but if one turns his face away from his fellow, those who were close have become distant.

3 וכך גבי עבודת כוכבים כתיב וסרתם ועבדתם אלהים אחרים דהיינו בחינת אחוריים וגם בכל עבירות כן הוא ברוחניות שהעובר על איזה עבירה יונק מבחי' אחוריים דקדושה ואינו ממשיך השפע מבחי' פנימיות

So too, regarding idolatry it is written, "and you turn aside and serve other gods (elohim acherim)," that is, the level of the back (achorayim). And so it is, spiritually, with all transgressions as well: one who commits any transgression draws nourishment from the level of the back of holiness, and does not draw down the flow from the level of the inner dimension (pnimiyus).

אבל ע"י התשובה ואשובה אליכם בבחי' פנים להמשיך לו השפע מבחי' פנימית ולהבין איך שייך לפניו ית' לשון פנים ואחור.

But through teshuvah (return), "I will return to you" in the manner of the face, to draw down the flow to him from the level of the inner dimension. Now, to understand how the terms "face" and "back" can apply before Him, may He be blessed:

והרי כתיב ג"כ וראית את אחורי ופני לא יראו שאפילו בקדושה עצמה יש בחי' אחוריים (ועמ"ש מזה בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק כו' בפ' תצוה).

for indeed it is also written, "You shall see My back, but My face shall not be seen," [showing] that even in holiness itself there is the level of the back. (And see what is written about this in the discourse beginning "Remember what Amalek did to you," etc., in Parshas Tetzaveh.)

הנה מבשרי אחזה שיש באדם מחשבה דיבור ומעשה שכולן הן התפשטות החיות מהנפש שבמעשה יש כח הפועל בנפעל

“From my flesh I behold”: in a person there are thought, speech and action, all of which are the spreading forth of the life-force from the soul, for in action there is the power of the doer within the thing done.

אך התפשטות החיות שבמעשה הוא בחי' חיצוניות מכה החיות שבנפש ובחי' הדיבור הוא פנימי יותר והמחשבה יותר פנימית ופנימית בפנימית במחשבה עצמה שיש מחשבה בעלמא שהיא בחי' חיצוני לגבי בחי' המחשבה שנגעה עד הנפש

However, the spreading forth of the life-force in action is the level of the outer dimension (chitzoniyus) of the power of the life-force in the soul; speech is more inward, and thought more inward still; and there is an inward of the inward within thought itself, for there is mere thought, which is the outer dimension in relation to thought that has touched the soul,

כמו החושב בדבר שחיו תלויין בו שהמחשבה ההיא בעומקא דליבא ששם פנימית ותוכיות החיות ותוך תוכו.

as when one thinks about a matter on which his life depends: that thought is in the depth of the heart (umka deliba), where the inwardness and the core of the life-force are, and the core of its core.

4 והנה כל הבחי' הללו הן בהתפשטות החיות מהנפש משא"כ הנפש עצמה שהיא למעלה מהתפשטות החיות אשר ממנה בתוך הגוף אינה מקבלת שום שינוי.

Now, all these levels are in the spreading forth of the life-force from the soul; whereas the soul itself, which is above the spreading forth of the life-force that [issues] from it into the body, undergoes no change at all.

וכך עד"מ יש בחי' מחשבה דיבור ומעשה לפניו ית' הגם שנאמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגם בבחי' הדיבור הרי מדיבור האדם אינו יכול להיות שום התהוות מה שאין כן בדבר ה' שמים נעשו כי הוא אמר ויהי.

And so, by way of analogy, there are the levels of thought, speech and action before Him, may He be blessed, even though it is said, “For My thoughts are not your thoughts”; and also with regard to speech, from a person’s speech no coming-into-being can result, whereas “by the word of Havayah the heavens were made,” “for He spoke, and it came to be.”

מ"מ דבררה תורה כלשון בני אדם מחשבה דבור ומעשה לגבי הקב"ה היינו מ"ש בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. [עמ"ש מזה בד"ה מי מנה].

Nevertheless, the Torah spoke in the language of people: thought, speech and action with regard to the Holy One, blessed be He, are what is written, "I created him, I formed him, I also made him." [See what is written about this in the discourse beginning "Who has counted."]

בראתיו בחי' מחשבה כי בריאה היא מאין ליש כך המחשבה היא מאין שלא נולדו ונתהוו בחי' אותיות קודם המחשבה ואותיות המחשבה הן בבחי' העלם.

"I created him" is the level of thought: for creation (beriah) is from nothing to something, and so thought is from nothing, for letters were not born and did not come into being before thought, and the letters of thought are in a state of concealment.

וכך בחינת הבריאה היא להיות עלמין סתימין דלא אתגליין (כמו עד"מ אותיות המחשבה שאינן נפרדים. משא"כ אותיות הדבור שיוצא ההבל לחוץ. ועמ"ש בד"ה אז ישיר בפ' בשלח).

And so the level of Beriah (Creation) is to be "hidden worlds that are not revealed" (as, by way of analogy, the letters of thought, which are not separate, whereas with the letters of speech the breath goes outward. And see what is written in the discourse beginning "Then [Moshe] sang," in Parshas Beshalach).

ויצרתיו בחינת עולם הדבור להיות שהדיבור הוא גילוי ההעלם שבמחשבה ונקרא יצרתיו מלשון צורה שמצייר החומר ההיולי שהוא בבחי' ההעלם והצורה הוא גילוי להחומר

"I formed him" is the level of the world of speech, since speech is the revelation of what is concealed in thought; and it is called yetzartiv ("I formed him") from the word tzurah ("form"), which shapes the primal matter (hyle), which is in a state of concealment, and the form is the revelation of the matter.

ואף עשיתיו הוא עולם המעשה ונקרא בלשון אף שהתלבשות המחשבה בבחי' המעשה אינה כהתלבשותו בבחי' הדבור ששם מתלבשת ממש עד שהיו לאחדים.

And "I also made him" is the world of action; and it is called by the word af ("also") because the investment of thought in action is not like its investment in speech, where it is truly invested, until they become one.

משא"כ המעשה הוא דבר נפרד וכל זה בהתפשטות החיות להיות גילוי העולמות שהם מבחי' זיו והארה בלבד.

Whereas action is a separate thing. And all this is in the spreading forth of the life-force, so that there be a revelation of the worlds, which are only from the level of a radiance and an illumination.

משא"כ בא"ס ב"ה עצמו לית מחשבה תפיסא ביה כי אני הוי' לא שניתי ונמצא שיש כמה בחי' אחוריים וחיצוני' לגבי פנימית המלוכשת בתוכן ופנימית לפנימית עד רום המעלות:

Whereas of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, Himself, "no thought can grasp Him," for "I, Havayah, have not changed." It follows that there are many levels of the back and the outer dimension in relation to the inner dimension that is vested within them, and the inner of the inner, up to the highest of heights.

5 (קיצור ביאור ענין פנימיות ואחוריים. בראתיו יצרתיו אף עשיתיו):

(Summary: an explanation of the matter of the inner dimension and the back; "I created him, I formed him, I also made him.")

6 ב והנה בשבת כתיב כי ששת ימים עשה וגו'. וביום השביעי שבת. ולכאורה אינו מובן שהרי הוא ית' מחדש בכל יום מע"ב [מעשה בראשית]

2. Now, regarding Shabbos it is written, "For in six days He made," etc., "and on the seventh day He rested." Seemingly this is not understood, for He, may He be blessed, renews the work of creation every day,

וגם בשבת מחדש להיות השפעת והמשכת החיות שאילו היה מסתלק כרגע ח"ו [חס ושלום] היה העולם חוזר לאין ואפס ולכן אומרים גם בשבת המחדש בטובו.

and on Shabbos too He renews [it], so that there be the bestowal and drawing-down of life-force; for were it withdrawn for a moment, G-d forbid, the world would revert to nothingness and nought. Therefore on Shabbos too we say, "Who renews in His goodness."

אך הענין דכתיב כי ששת ימים עשה דייקא דהיינו מה שנתפשט ונמשך החיות ע"י בחי' עשייה אבל בשבת שבת מבחינת התלבשות בבחי' עשייה וגם לא נתלבש בבחי' הדיבור שהם עשרה מאמרות שבהם נברא העולם

However, the explanation is that it is written "For in six days He made" specifically, that is, that the life-force spread forth and was drawn down by means of the level of action (asiyah); but on Shabbos He rested from the level of being invested in the level of action, and also was not invested in the level of speech, which is the Ten Utterances by which the world was created.

ולכן כתיב ממצוא הפצך ודבר דבר וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] שלא יהא דיבורך של שבת כו' והיינו כי להיות בצלם אלקים ברא את האדם לכך צריך לשבות בשבת מפני

Therefore it is written, "from pursuing your affairs and speaking words," and our Sages, of blessed memory, said, "that your speech on Shabbos should not be [like your weekday speech]," etc. That is: since "in the image of G-d He created man," he must therefore rest on Shabbos, because

כי בו שבת הקב"ה והקב"ה שבת מבחינת הדיבור כי ששת ימים עשה היינו ע"י עשרה מאמרות וביום השביעי שבת מהם

on it the Holy One, blessed be He, rested; and the Holy One, blessed be He, rested from the level of speech: "For in six days He made," that is, through the Ten Utterances, "and on the seventh day He rested" from them;

אלא התלבשות אור א"ס ב"ה להוות ולהחיות הברואים ולדש בטובו מאין ליש בשבת בוא בבחי' המחשבה לבדה שהוא עולם הבריאה

rather, the investment of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, to bring the creatures into being and give them life, and to renew [them] in His goodness from nothing to something, is on Shabbos in the level of thought alone, which is the World of Beriah (Creation).

ולכן נמשכה נשמה יתירה בשבת דהיינו מעולם הבריאה (עיי' בזח"א [בזהר חלק א] פ' נח דע"ה ע"ב ע"פ שער החצר הפנימית ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם בשם הפע"ח [הפרי עץ חיים] ועמ"ש בד"ה והיה מדי חדש בחדשו)

Therefore an additional soul (neshamah yeseirah) is drawn down on Shabbos, namely from the World of Beriah (see the Zohar, Part I, Parshas Noach, 75b, on [the verse] "The gate of the inner court," and the Mikdash Melech there, in the name of the Pri Etz Chaim; and see what is written in the discourse beginning "And it shall be, from new moon to new moon"),

שהוא עולם הנשמות ומשם נמשך גם כן שפע וחיות העוה"ז הגשמי [הגשמיים / הגשמיות / הגשמית] שבבחינת העשיה. ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] דיבור אסור הרהור מותר

which is the world of souls; and from there the flow and life-force of the physical world, which is in the level of Asiyah, are also drawn. Therefore our Sages, of blessed memory, said, "Speech is forbidden; thought is permitted."

אבל אין זה בדרך התלבשות אלא בחינת עשיה הוא בבחי' ביטול לגבי בחי' המחשבה הנ"ל.

But this is not by way of investment; rather, the level of action is in a state of self-nullification (bit-tul) in relation to the level of thought mentioned above.

7 ולזה יש נוסחאות בברכת יוצר בשבת שאין אומרים מה רבו מעשיך כו' לפי שבשבת אין ההתלבשות בבחי' עשיה

For this reason there are versions of the Yotzer blessing on Shabbos in which "How many are Your works," etc., is not said, because on Shabbos there is no investment in the level of action.

אבל באמת הנוסחא העיקרית לומר גם בשבת מה רבו מעישך כי גם בחי' מחשבה הוא בחי' עשיה לגבי קוב"ה [קודשא בריך הוא] ואפילו בחינת חכמה

But in truth the principal version is to say "How many are Your works" on Shabbos too, for the level of thought, too, is the level of action in relation to the Holy One, blessed be He, and even the level of Chochmah (wisdom),

כדכתיב כולם בחכמה עשית אלא אנת הוא חכים פי' שמתלבש בבחי' חכים ואף גם זאת לא בחכמה ידיעא כו'.

as it is written, "You made them all with wisdom." Rather, "You are wise": meaning that He is invested in the level of "wise," and even this is "not with a known wisdom," etc.

8 והנה לשון שביתה שנאמר אצל הקב"ה כי בו שבת הוא עד"מ כאדם השוכת ונח ממלאכתו אשר עשה שבשעת מעשה היה שכלו ומחשבתו מלובשים במעשה ההיא ואח"כ כששוכת חזרו שכלו ומחשבתו למקורן.

Now, the term "resting" that is said of the Holy One, blessed be He, "for on it He rested," is, by way of analogy, like a person who rests and ceases from the work he did: at the time of the deed his intellect and thought were invested in that deed, and afterwards, when he rests, his intellect and thought return to their source.

וגם המעשה ההיא כלולה בהם שבשכלו ומחשבתו יש ג"כ בחי' המעשה דהיינו בחי' מעשה שבשכל

And that deed, too, is included in them, for in his intellect and thought there is also the level of the deed, namely, the level of action that is within the intellect:

שהוא מתבונן בשכלו על המעשה שעשה והרי עולה החיות המתפשט ושכלו ומחשבתו שנתלכש במעשה וחוזר להתכלל במקורו הוא השכל והמחשבה.

he contemplates in his mind the deed he did; and so the life-force that spread forth, his intellect and thought that had been invested in the deed, ascends and returns to be included in its source, which is the intellect and thought.

וכך עדי' בשבת עולה החיות שנמשך בששת ימי המעשה בע"מ [בעשרה מאמרות] שנברא העולם לבחי' המחשבה (דהיינו שעלמין דאתגליין מקבלים החיות ממקום שמקבלים עלמין סתימין ונקרא חצר הפנימית הפונה קדים ועלמין סתימין מתעלים יותר כו')

In the same way, on Shabbos the life-force that was drawn down in the six days of work, through the Ten Utterances by which the world was created, ascends to the level of thought (that is, the revealed worlds receive life-force from the place from which the hidden worlds receive, and this is called "the inner court that faces east"; and the hidden worlds ascend higher still, etc.).

ולכן שבת אותיות תשב שענין שבת וענין תשובה הכל אחד דהיינו חזרת הדברים למקורן ושרשן כי

Therefore Shabbos (Shabbos) has the letters of תשב (tashev, "return"), for the matter of Shabbos and the matter of teshuvah are all one, namely, the return of things to their source and root. For

הנה תשובה אינה מעבירות שבידו דוקא אלא תשובה היא להשיב נפשו שירדה מטה מטה ונתלכשה בדברים גשמיים אל מקורה ושרשה לדבקה בו ית' לבטל רצונו מפני רצון עליון

teshuvah is not necessarily for the transgressions in his hands; rather, teshuvah is to return his soul, which descended lower and lower and was invested in physical things, to its source and root, to cleave to Him, may He be blessed, to nullify his will before the Supreme Will.

ולכן ניתקנו עשרת ימי תשובה ויוהכ"פ [ויום הכפורים] גם לצדיקים גמורים כי זה כל האדם ועיקר התשובה הוא

Therefore the Ten Days of Teshuvah and Yom Kippur were instituted for the completely righteous as well, "for this is the whole of man." And the essence of teshuvah is

כמו שכתוב לך אמר לבי בקשו פני כו' פי' פנימית הלב שהלב אומר בקשו פני (ועמ"ש בד"ה כי תשמע בקול בענין חצר הפנימית ומפתחות הפנימיות)

as it is written, "To You my heart said, 'Seek My face,'" etc. The meaning is the inner dimension (pnimiyus) of the heart: the heart says, "Seek My face." (And see what is written in the discourse beginning "For you shall hearken to the voice," on the matter of the inner court and the inner keys.)

והוא בחי' תשובה עילאה מעומקא דליבא כאדם המעמיק במוחו ולבו ומחשבתו בדבר שחייו תלויין בו ונוגע עד הנפש ממש.

This is the level of the higher teshuvah (teshuvah ila'ah), from the depth of the heart, like a person who immerses his mind, his heart and his thought deeply in a matter on which his life depends, and which touches the very soul.

כך ישים אל לבו אהבת ה' מקרב איש ולב עמוק כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כלה שארי ולבבי וגו'.

So should one set his heart on the love of G-d, "from the inward part of a man and a deep heart," as it is written, "Whom do I have in heaven? And with You, I desire nothing on earth. My flesh and my heart are consumed," etc.

9 והיינו אהבה רבה לי טעם ודעת כי אהבה הנלקחה מטעם ודעת המושג ומובן בהתבוננות שכלו ורוח בינתו אין בה עומק כ"כ [כל כך] להיות כלה שארי ולבבי כ' [כתב]

That is, "great love" (ahavah rabbah) without reason and knowledge. For love derived from reason and knowledge, grasped and understood through the contemplation of one's intellect and the spirit of one's understanding, does not have so much depth as to be "My flesh and my heart are consumed," etc.;

רק היא אהבה רבה שלמעלה מטעם ודעת שאינו רוצה ליפרד מיחודו ית' כי חלק הוי' ממש עמו וע"כ יש בכח ל' ישראל למסור נפשו באחד

only the great love that is above reason and knowledge, in which one does not want to be separated from His unity, may He be blessed, for "a portion of Havayah," truly, is "with him." Therefore it is in the power of every Jew to give up his soul in [declaring G-d] One.

והיא היא בחי' תשובה וחזרת הדברים למקורן כי כמו שיש מחשבה דבור ומעשה בפו"מ [בפועל ממש] כך יש כל בחי' הללו בשכל

And this itself is the level of teshuvah and the return of things to their source. For just as there are thought, speech and action in actual deed, so all these levels exist in the intellect

(שבחי' מעשה שבשכל זהו כענין בחי' שכל המעשיי' [המעשיי] הנזכר בשמונה פרקים להרמב"ם [להרבי משה בן מימון] דהיינו השכל שבעשייה איך לעשות מלאכת מחשבת כו' שזהו בחי' האחרונה שבשכל ונקרא עשייה שבשכל כו' וכמ"ש במ"א.

(the level of action within the intellect is like the level of "practical intellect" mentioned in the Rambam's Eight Chapters, namely the intellect that is within doing: how to do skilled work (melech machsheves), etc.; this is the last level in the intellect and is called action within the intellect, etc., as is explained elsewhere.

והנה הנמשל מזה למעלה כי הנה מחודמ"ע [מחשבה דבור ומעשה] הן ביי"ע ומדומ"ע [ומדבור ומעשה] שבחכמה היינו ביי"ע דאצילות כי דרך כלל אצי' הוא בחי' חכמה.

Now, the analogue of this above: thought, speech and action are Beriah, Yetzirah and Asiyah; and the thought, speech and action within Chochmah are Beriah, Yetzirah and Asiyah of Atzilus, for in general Atzilus is the level of Chochmah.

אך יש באצילות עצמו ג"כ ביי"ע וכמ"ש בביאור ע"פ ועתה יגדל נא ומדומ"ע [ומחשבה דבור ומעשה] שלמעלה מהשכל זהו מ"ש בע"ח [בעץ חיים] דא"ק [דאדם קדמון] נקרא אדם דבריא כו' ונקרא מחשבה הקדומה ועיין בזח"א [בוהר חלק א' נח]

But within Atzilus itself there are also Beriah, Yetzirah and Asiyah, as is explained in the Biur on "And now, I pray, let [the power] be great." And the thought, speech and action that are above intellect are what is written in Etz Chaim, that Adam Kadmon is called "the Adam of Beriah," etc., and is called "the primordial thought"; and see the Zohar, Part I, Noach

(דס"ה ע"א) ועמ"ש בביאור ע"פ את שבתותי תשמרו וע"פ ראיתי והנה מנורת זהב. וכך כל בחי' הללו הן במקורן ושרשן

(65a). And see what is written in the Biur on "You shall keep My Shabbosos" and on "I saw, and behold, a menorah of gold." And so all these levels are in their source and root,

שהוא למעלה מן השכל וע"י התשובה מעומקא דליבא שלמעלה מהשכל עולה גם החיות שבמחשבה דו"מ [דבור ומעשה] ונכלל למעלה מן השכל:

which is above intellect; and through teshuvah from the depth of the heart, which is above intellect, the life-force that is in thought, speech and action also ascends and is included above intellect.

10 (קיצור ענין וביום השביעי שבת מבחי" אשר עשה ונמשך החיות מבחי" מחשבה שהוא חצר הפנימית ולכן שבת אותיות תשב. בקשו פני פנימית הלב):

(Summary: the matter of "And on the seventh day He rested" from the level of "which He made," and the life-force is drawn from the level of thought, which is the inner court; and therefore שבת (Shabbos) has the letters of תשב (tashev). "Seek My face": the inner dimension of the heart.)

11 ג והנה עי"נ נמשך להיות את פניך הוי" אבקש פניך בחי" פנימית עליון יאר ה' פניו אליך ובחי"

3. Now, through this there is drawn down [the fulfillment of] "Your face, Havayah, I will seek": "Your face" is the level of the Supernal inner dimension (pnimiyus); "May Havayah make His face shine upon you." And the level of

פנים למעלה הוא אור א"ס ב"ה שלמעלה מהחכמה ונקרא פנים עדי"מ כמו שבאדם עיקר החיות הוא בפניו ששם התגלות כל החושים ראייה ושמיעה ריח ודבור.

"face" above is the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, that is above Chochmah. And it is called "face" by way of analogy: just as in a person the main life-force is in his face, for there all the senses are revealed, sight and hearing, smell and speech,

משא"כ העורף יש בו חיות מועט ומצומצם מאד עד שנחשב בבחי" דומם לגבי החיות הנמשך בפנים כך הוא למעלה מה

whereas the back of the neck has very little and very limited life-force, to the point that it is considered like the inanimate compared with the life-force drawn into the face. So it is above: that

שמתגלה בו חיות ואור א"ס ב"ה בגילוי רב נקרא בחי" פנים לגבי בחי" אחוריים ובחי" חיצוניי שאין מתגלה בהן

in which the life-force and the Infinite Light, blessed be He, are revealed with great revelation is called the level of "face," in relation to the level of the back and the level of the outer dimension (chitzoniyus), in which there is revealed

אלא חיות מועט ומצומצם וחיצוני עליון נעשה פנימית תחתון וכמה בחי' זו למעלה מזו זו פנימית מזו עד רום המעלות את פניך הוי' הוא גילוי אור א"ס ב"ה בעצמו ובכבודו הסוכ"ע

only a little, very limited life-force. And the outer dimension of the higher becomes the inner dimension of the lower; and there are many levels, one above the other, one more inward than the other, up to the highest of heights. "Your face, Havayah" is the revelation of the Infinite Light, blessed be He, Himself, in His very glory, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin),

שהוא עיקר החיות שאין ערוך אליו ית' כלל עכד שבחי' ח"ע [חכמה עילאה] נחשבת לגבי אור א"ס ב"ה עצמו הסוכ"ע בבחי' עשיה גשמי' [גשמיים / גשמיות / גשמית] ובחי' דומם.

which is the essence of life, there being no comparison to Him, may He be blessed, at all, to the point that the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) is considered, in relation to the Infinite Light, blessed be He, Himself, the light that encompasses all worlds, like physical action and the level of the inanimate.

וזהו שביקש דהע"ה [דוד המלך עליו השלום] את פניך הוי' אבקש (עיין מזה בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' אמור בדה"צ"ג ע"ב)

And this is what David the King, peace be upon him, requested: "Your face, Havayah, I will seek" (see on this the Ramaz, Parshas Emor, page 93b):

להיות בנפשו גילוי הארת אור א"ס ב"ה ממש יאר ה' פניו אליך הארת פנים מרצון העליון שלמעלה מהחכמה

that there be in his soul a revelation of the illumination of the very Infinite Light, blessed be He. "May Havayah make His face shine upon you": the shining of the face from the Supreme Will that is above Chochmah.

כי חכמה היא בחי' יו"ד אשר אות יו"ד הוא נקודה שהוא בחי' צמצום וכל סדר ההשתלשלות שהוא התפשטות גדולת א"ס ב"ה בריבוא רבבות מדריגות ועולמות אין מספר

For Chochmah is the level of the yud, and the letter yud is a point, which is the level of tzimtzum (contraction); and the whole order of the chain of descending worlds (hishtalshelus), which is the spreading forth of the greatness of the Infinite One, blessed be He, into myriads upon myriads of levels and worlds without number,

הנה במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו כי אימתי אקרי גדול כשהוא בעיר אלקינו כו' דהיינו בחי' צירופי אותיות כי אותיות הן המשכות מלשון אתא כו'.

behold, “in the place of His greatness, there you find His humility”; for “when is He called great? When He is in the city of our G-d,” etc., that is, the level of the combinations of letters; for letters (osiyos) are drawings-down, from the word asa (“came”), etc.

12 וזהו וחכם באחור ישבחה. שכל בחי' השבחה של גדולתו ית' והתפשטותו שבבחי' חכמה הוא בחי' אחוריים לגבי בחי' הפנימי [הפנימיות / הפנימית] שהוא רצון העליון ב"ה הסוכ"ע.

And this is [the meaning of] “and the wise man praises it from behind”: every level of praise of His greatness, may He be blessed, and of His spreading forth, which is in the level of Chochmah, is the level of the back in relation to the inner level, which is the Supreme Will, blessed be He, the light that encompasses all worlds.

וזהו וראית את אחורי כי מרע"ה [משה רבינו עליו השלום] זכה לתורה ואורייתא מחכמה נפקת. אבל בפני לא יראו שגילוי אור א"ס ב"ה עצמו הסוכ"ע שלמעלה מהתורה

And this is [the meaning of] “You shall see My back”: for Moshe our teacher, peace be upon him, merited the Torah, and “the Torah issues from Chochmah.” But “My face shall not be seen”: for the revelation of the Infinite Light, blessed be He, Himself, the light that encompasses all worlds, which is above the Torah

והוא מקור התורה אינו מתגלה בבחי' ראייה והשגה כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל אלא בבחינת תשובה כי עמך הסליחה.

and is the source of the Torah, is not revealed in the manner of seeing and comprehension, for “no thought can grasp Him at all,” but only by way of teshuvah: “For with You is forgiveness.”

פי' שבחי' הסליחה הוא בבחי' עמך ממש כי משם לוקחה ונמשכה כמ"ש ממעמקים קראתיך הוי' פי' קראתיך כאדם הקורא

That is: the level of forgiveness is in the very level of “with You,” for from there it is taken and drawn down, as it is written, “From the depths I called You, Havayah.” That is, “I called You” like a person calling

לחבירו ממקום למקום כך קורא וממשיך בחינת גילוי הוי' ממעמקים מבחינת ישת חשך סתרו סתימא
דכל סתימין ומשם קראתיך להיות גילוי בחי' הוי'

his fellow from place to place: so one calls and draws down the level of the revelation of Havayah
"from the depths," from the level of "He made darkness His hiding place," the most hidden of all
hidden; and from there "I called You," that there be a revelation of the level of Havayah.

כי בחי' ממעמקים עצמה א"א לבא לידי גילוי כ"א בבחי' הוי' שהוא צמצום המשכה והתפשטות כו'

For the level of "the depths" itself cannot come to revelation except in the level of Havayah, which
is contraction, drawing-down and spreading forth, etc.,

וכמ"ש במ"א וקריאה והמשכה זו היא מחמת כמים הפנים לפנים להיות בחי' ממעמקים עומקא דליבא
באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] ועי"ז אתערותא דלעילא ג"כ בחי' ממעמקים וכשם שמלמעלה למטה א"א
לבא בחי' ממעמקים לידי גילוי אלא בבחינת צמצום והתפשטות כו'.

as is explained elsewhere. And this calling and drawing-down comes about because "as water [re-
flects] face to face": there being the level of "the depths," the depth of the heart, in the arousal from
below (isarusa dilesata), through this the arousal from above (isarusa dileila) is also the level of
"the depths." And just as from above to below the level of "the depths" cannot come to revelation
except in the level of contraction and spreading forth, etc.,

כך צ"ל ב אתערותא דלתתא כמים הפנים לפנים ממטה למעלה ג"כ בחי' צמצום שהוא בחי' הסתקלות
לסלק ולבטל א"ע [את עצמו] שלא יעשה בשביל עצמו

so too in the arousal from below, "as water [reflects] face to face," from below to above, there must
also be the level of contraction, which is the level of withdrawal: to remove and nullify oneself, so
as not to act for one's own sake.

ומזה יבא למדריגת ממעמקי' [ממעמקים] ומשם נמשך מחילת עוונות כי הפגם הוא שפוגם בתורה שהיא
חכמתו ית' וכך חייבה חכמתו להיות זו מ"ע [מצות עשה] וזו מל"ת [מצות לא תעשה]

And from this he will come to the level of "the depths," and from there forgiveness of sins is drawn
down. For the blemish is that he blemishes the Torah, which is His wisdom, may He be blessed; and
so His wisdom dictated that this be a positive commandment and that a prohibitive commandment.

אבל למעלה מהחכמה שם אין פגם מגיע כי שממית בידים תתפש והיא בהיכלי מלך והעובר על התורה שהיא בחי' חכמה צריך להמשיך ממקום עליון למעלה מן החכמה היא בחי' ממעמקים

But above Chochmah, there no blemish reaches, for "the spider takes hold with its hands, and it is in the king's palaces." And one who transgresses the Torah, which is the level of Chochmah, must draw down from a higher place, above Chochmah, which is the level of "the depths,"

וכמו עד"מ אם נתקלקל מוצא מים צריך לחפור בעומק המעיין לתקן וכך אתה הוא ממלא כל

as, by way of analogy, if the outlet of a spring has been damaged, one must dig in the depth of the spring to repair it. And so: "You are He who fills all

שמהן ואנת הוא שלימו דכולהו פי' ממלא כל שמהן שהתורה כולה היא שמותיו של הקב"ה שכמו שע"י שם האדם אשר יקרו לו

Names, and You are the completion of them all." The meaning of "fills all Names": the whole Torah is the Names of the Holy One, blessed be He. For just as through a person's name, by which they call him,

הנה ע"י קריאה זו נמשך האדם ופונה אל הקורא כך התורה היא בחי' שם להקב"ה להיות קוראין וממשיכין גילוי אלקותו ית' ע"י התורה

behold, through this calling the person is drawn and turns to the one who calls, so the Torah is the level of a name for the Holy One, blessed be He, so that through the Torah one calls and draws down the revelation of His G-dliness, may He be blessed.

כי רמ"ח מצות הן רמ"ח אברין דמלכא שבהם נמשך חיות ואור א"ס ב"ה כמו שבאברי האדם עד"מ נמשך הדם הוא הנפש

For the 248 mitzvos are the 248 limbs of the King, through which the life-force and the Infinite Light, blessed be He, are drawn, as, by way of analogy, into a person's limbs the blood is drawn, which is the soul.

ולכן ע"י התורה נמשך אור א"ס ב"ה אבל מי שהעביר את הדרך ופגם בתורה הנה זאת תקונו לשוב אל ה' ממעמקים מעומקא דליבא.

Therefore, through the Torah the Infinite Light, blessed be He, is drawn down. But one who has strayed from the way and blemished the Torah, this is his rectification: to return to G-d "from the depths," from the depth of the heart.

13 וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם ואזי ממשיך מעומק העליון בחי' אור א"ס ב"ה עצמו הסוכ"ע

As it is written, "And they cried out to Havayah in their distress": and then he draws down from the Supernal depth the level of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, Himself, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin),

כי הוא הממלא כל שמהן ואיהו שלימו דכולהו ועי"ז משלים וממלא כל החסרונות והפגמים. וזהו כי אבי ואמי עזבוני וה' יאספני כי

for He is the One who "fills all Names" and "is the completion of them all," and through this He completes and fills all the deficiencies and blemishes. And this is [the meaning of] "For my father and my mother have forsaken me, but Havayah will gather me in." For

הנה הנשמה מתחלקת לעשר בחינות ומדרגות ז' מדות וג' שכליים והן נמשכות מלמעלה מבחי' לך הוי' הגדולה והגבורה כו' ז' מדות וכן השכלים כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה.

behold, the soul divides into ten levels and degrees: seven emotive attributes (middos) and three intellectual ones. And they are drawn from above: the seven attributes from the level of "Yours, Havayah, are the greatness and the might," etc.; and so too the intellectual ones: "For Havayah gives wisdom; from His mouth, knowledge and understanding."

והנה כללות המדות הן אהבה ויראה נק' בשם בן ובת. כי באהבה נאמר זכר חסדו וביראה נאמר אשה יראת ה'

Now, the emotive attributes as a whole, love and awe, are called by the names "son" and "daughter": for of love it is said, "He remembered (zachar) His kindness," and of awe it is said, "a woman who fears Havayah."

(וזהו שאמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] בת בתחלה סימן יפה לבנים כי ראשית והתחלת העבודה הוא להמשיך עליו בחי' יראה וכמ"ש בזהר ע"פ בזאת יבא אהרן כו' וכמ"ש במ"א) והשליים נק' בשם אב

(This is what our Sages, of blessed memory, said: "A daughter first is a good sign for sons"; for the beginning and start of [divine] service is to draw upon oneself the level of awe, as is explained in the Zohar on "With this shall Aharon come," etc., and as is explained elsewhere.) And the intellectual ones are called by the names "father"

ואם המולידים המדות כנודע שהמדות נולדו ונתהוו מן השכליים. והנה מי שהעביר את הדרך ופגם בתורה שהיא חמתו יתברך נקרא אבי ואמי עזבוני

and “mother,” who give birth to the emotive attributes, as is known that the emotive attributes are born and come into being from the intellectual ones. Now, one who has strayed from the way and blemished the Torah, which is His wisdom, may He be blessed, is called “my father and my mother have forsaken me”;

אבל מ"מ וה' הוא גילוי א"ס ב"ה עצמו ממש יאספני דהיינו שיאסף ויקבץ כל חלקי הנפש למעלה מעלה מבחי' התחלקותם כי ההתחלקות הוא מחכמה ולמטה.

but nevertheless, “and Havayah,” which is the revelation of the very Infinite One, blessed be He, Himself, “will gather me in”: that is, that He will gather and collect all the parts of the soul, far above the level of their division, for division is from Chochmah downward.

אבל למעלה מן החכמה שם הן בבחינת התכללות ועיי' מ"ש ע"פ וה' יגיה חשכי והיינו ע"י כמים הפנים לפנים בהיות הנפש ג"כ בבחי' התכללות במס"נ [במסירות נפש] ממש

But above Chochmah, there they are in a state of inclusion. (And see what is written on “And Havayah illuminates my darkness.”) And this comes about through “as water [reflects] face to face,” when the soul too is in a state of inclusion, through actual self-sacrifice (mesirus nefesh),

שהוא למעלה מטעם ודעת כנ"ל ואותה אנו מבקשים אל תסתר פניך ממני בחי' פנימית הנ"ל.

which is above reason and knowledge, as mentioned above. And this is what we request: “Do not hide Your face from me,” the level of the inner dimension (pnimiyus) mentioned above.

אל תט באף עבדך פ"י שלא תטה את עבדך לבחי' אף עשיתיו שהוא התפשטות בחי' חיצונית החיות אלא מבחי' פנימית כי עמך הסליחה כו':

“Do not turn Your servant away in anger (af)”: meaning, do not turn Your servant to the level of “I also (af) made him,” which is the spreading forth of the level of the outer dimension (chitzoniyus) of the life-force, but rather from the level of the inner dimension, “for with You is forgiveness,” etc.

14 (קיצור. ענין את פניך הוי' אבקש. הארת פנים שלמעלה מהחכמה וחכם באחור ישבחנה. והיא בחי' מ"ש בפני לא יראו ומ"מ כי עמך ממש הסליחה. כי אבי ואמי עזבוני והי' יאספני):

(Summary: the matter of "Your face, Havayah, I will seek"; the shining of the face that is above Chochmah, and "the wise man praises it from behind"; and this is the level of what is written, "My face shall not be seen," and nevertheless "with You," truly, "is forgiveness"; "For my father and my mother have forsaken me, but Havayah will gather me in.")

15 ד והנה תכלית המכוון מתשובה בעומקא דליבא זו להיות בקשו פני ואת פניך הוי' כנ"ל הוא מ"ש

4. Now, the ultimate intent of this teshuvah in the depth of the heart, so that there be "Seek My face" and "Your face, Havayah," as mentioned above, is what is written,

כי עמך הסליחה למען תורא פי' שעיקר גילוי הסליחה הוא כדי להיות גילוי בחינת יראתו ית' ולקיים שום תשים עליך מלך.

"For with You is forgiveness, that You may be feared." That is: the main [purpose of] the revelation of forgiveness is so that there be a revelation of the level of awe of Him, may He be blessed, and to fulfill "You shall surely set a king over yourself."

16 וזהו תכלית המכוון במעשה בראשית. כמ"ש והאלקים עשה שייראו מלפניו סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא וגוי' כי זה כל האדם.

And this is the ultimate intent of the work of creation, as it is written, "And G-d has made [it so] that they fear before Him"; "The end of the matter, all having been heard: fear G-d," etc., "for this is the whole of man."

פי' שהאדם שעל דמות העסא כמראה אדם מלמעלה היינו בחינת התורה שהיא רמ"ח מצות רמ"ח אברין דמלכא.

That is: the "man" who is upon the likeness of the throne, "like the appearance of a man, from above," namely, the level of the Torah, which is the 248 mitzvos, the 248 limbs of the King,

17 ושס"ה ל"ת [לא תעשה] כנגד שס"ה גידין וכל בחינות הללו נמשכו למטה בשביל גילוי מדת היראה שהוא בחי' ביטול רצון מפני

and the 365 prohibitions, corresponding to the 365 sinews. And all these levels were drawn down below for the sake of revealing the attribute of awe, which is the level of nullifying [one's] will before

רצון המלך העליון הן בסור מרע והן בועשה טוב לעשות הכל מה שהוא נגד רצונו וטבעו של האדם ולהפוך את לבו מן הקצה אל הקצה.

the will of the Supreme King, both in “turn from evil” and in “do good”: to do everything that is against a person’s will and nature, and to turn his heart from one extreme to the other.

וכמ”ש ויצונו ה' לעשות את כל החוקים האלה ליראה וגו' (ובקהלת רבה ע”פ ידעתי כי כל אשר יעשה האלקים).

As it is written, “And Havayah commanded us to do all these statutes, to fear,” etc. (And in Koheles Rabbah on “I know that whatever G-d does”:

א”ר [אמר רבי] יודן גדולה היא היראה ששמים וארץ לא נבראו אלא בזכות היראה הה”ד [הדא הוא דכתיב] והאלקים עשה שייראו מלפניו. א”ר [אמר רבי] ירמיה גדולה היא היראה ששני ספרים שכתב שלמה לא חתמן אלא ביראה הה”ד [הדא הוא דכתיב]

Rabbi Yudan said: Great is awe, for heaven and earth were created only in the merit of awe, as it is written, “And G-d has made [it so] that they fear before Him.” Rabbi Yirmiyah said: Great is awe, for the two books that Shlomo wrote he sealed only with awe, as it is written)

(בספר משלי ס”י [סוף סימן] ל”א) שקר החן והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל. ובסיפרא הדין כתיב סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא.

(in the book of Proverbs, at the end of chapter 31): “Grace is false and beauty is vain; a woman who fears Havayah, she shall be praised.” And in this book it is written, “The end of the matter, all having been heard: fear G-d.”

ועיין מענין יראת ה' היא תתהלל פ”ב [פרק ב'] דסנהדרין (ד”כ ע”א). וברכות שמות פ' א' ע”פ ותיראן המילדות ובספר חסידים סי' קנ”ח.

And see on the matter of “a woman who fears Havayah, she shall be praised,” the second chapter of Sanhedrin (20a); and Shemos Rabbah, section 1, on “And the midwives feared”; and Sefer Chasidim, section 158.

כי הנה תכלית בריאת העולמות מאין ליש הוא כדי שיהיה יש ויהיה היש בטל. והיינו בדמת מלכותו ית' כי אין מלך בלא עם כו'.

For the purpose of the creation of the worlds from nothing to something is so that there be a something, and that the something be nullified. That is, [for] His kingship, may He be blessed, for “there is no king without a people,” etc.

18 ומלכותך מלכות כל עולמים שהעולמות והעולם היא רק מבחינת מלכותך ואין התכלית להיות העולם אלא

“Your kingship is a kingship over all worlds (olamim)”: the worlds and the concealment (he'elem) are only from the level of Your kingship; and the purpose is not that there be concealment, but rather

כדי שיתגלה מלכותו ית' ובהתגלות כבוד מלכותו ית' הרי זה ביטול היש לבחי' מלכותו המיוחדת בו בא"ס ב"ה ממש וכל זה מפני שכך עלה ברצונו להיות נח"ר [נחת רוח] בביטול היש ואתכפייא דסט"א [דסטרא אחרא].

so that His kingship, may He be blessed, be revealed. And in the revelation of the glory of His kingship, may He be blessed, there is the nullification of the something to the level of His kingship, which is united with Him, with the very Infinite One, blessed be He. And all this is because so it arose in His will: that there be gratification (nachas ruach) in the nullification of the something and the subjugation of the sitra achra (the other side).

19 וזהו צחוק עשה לי אלקים שמדת אלקים והצמצום להיות יש מאין הוא בשביל בחי' צחוק שיהיה לעתיד לבא כל השומע יצחק לי לעתיד בביטול היש ונגלה כבוד ה' כו'

And this is [the meaning of] “Elokim has made laughter for me”: the attribute of Elokim and the tzimtzum (contraction), so that there be something from nothing, are for the sake of the level of laughter that will be in the time to come, “whoever hears will laugh with me,” in the time to come, in the nullification of the something, “and the glory of Havayah will be revealed,” etc.

והיינו ע"י עסק תורתנו ועבודתנו כל ימי משך הגלות שעיקר כוונת המצות בסור מרע ובעשה טוב להיות בחי' בטל רצונך הנ"ל ועי"ז נעשה ביטול היש בכל יום מעט מעט.

That is, through the occupation in our Torah and our service throughout all the days of the exile: for the main intent of the mitzvos, in “turn from evil” and in “do good,” is that there be the level of “nullify your will” mentioned above; and through this, the nullification of the something comes about each day, little by little.

אך בר"ה [בראש השנה] ועשיית [ועשרת ימי תשובה] שהם כללות השנה צריך להמשיך כללות ביטול זה להיות המשכת הביטול על כל השנה.

But on Rosh Hashanah and the Ten Days of Teshuvah, which are the general and collective expression (klalus) of the year, one must draw down this nullification in its general and collective form, so that the drawing-down of the nullification be over the whole year.

20 ולזאת צריך להמשיך מבחי' פנים העליונים את פניך הוי' אבקש ממעמקים קראתיך הוי' שהוא מאור א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מן החכמה והתורה.

Therefore one must draw down from the level of the Supernal face: "Your face, Havayah, I will seek"; "From the depths I called You, Havayah," which is from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is above Chochmah and the Torah.

וזהו ענין ברכת המצות שתיקנו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] לומר קודם כל מצוה ברוך אתה כו' לפי שצריך להמשיך בחי' מלך העולם ע"י עשיית המצות בשביל

And this is the matter of the blessing over mitzvos, which our Sages, of blessed memory, instituted to say before every mitzvah: "Blessed are You," etc. For one must draw down the level of "King of the world" through doing the mitzvos, on account of

אשר קדשנו במצותיו ונמשך בחי' ביטול היש להיות התגלות כבוד מלכותו שלא יהיה העולם מעלים ומסתיר החיות שבו עד שנראה בעיני גשמי' [גשמיים / גשמיות / גשמית] ליש ודבר בפ"ע [בפני עצמו]

"Who has sanctified us with His commandments"; and there is drawn down the level of the nullification of the something (bittul hayesh), so that there be a revelation of the glory of His kingship: that the world not conceal and hide the life-force within it, to the point that it appears to physical eyes as a something and a thing in its own right,

אלא יהיה מלך העולם שהתגלות העולם יהיה בבחי' מלך ויבין כל היצור כי העולם הוא בחי' מלך בלבד ומלך ועולם הם דבר א' ממש וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים]

but rather that it be "King of the world": that the revelation of the world be in the level of "King," and every creature understand that the world is only the level of "King," and that King and world are truly one thing. As is written in Etz Chaim

שהארץ הלזו החומריות הוא מלכות דמלכות דעשיה פ"י שהתהוותה מאין ליש תמיד בכל רגע הוא ע"י הארה והשפעת מל' דמל' דעשי' [דעשיה]. ולזאת בטלה היא במציאות בהשגה וידיעה שמלמעלה למטה וכמ"ש באריכות בסש"ב [בספר של בינונים] שער היחוד והאמונה.

that this material earth is Malchus of Malchus of Asiyah, meaning that its coming into being from nothing to something, constantly, at every moment, is through the illumination and influence of Malchus of Malchus of Asiyah. And therefore it is nullified in its existence, in the comprehension and knowledge that is from above looking down, as is explained at length in Sefer Shel Beinonim, Sha'ar HaYichud VahaEmunah.

21 והנה התהוות העולם הוא רק בשביל אין מלך בלא עם כו'. ואי לזאת מקדימים ואומרים ברוך אתה.

Now, the coming into being of the world is only for the sake of "there is no king without a people," etc. And therefore we say first, "Blessed are You,"

כלומר שיהא ברוך ונמשך ממקור הברכות מאור א"ס ב"ה הסוכ"ע ביטול זה וכנודע שביטול היש הגשמי היותר תחתון במדרגה הוא ע"י הארה והמשכה היותר עליונה

that is to say, that this nullification be "blessed," drawn down from the source of blessings, from the Infinite Light, blessed be He, the light that encompasses all worlds. As is known, the nullification of the physical something, which is the lowest in rank, comes through the highest illumination and drawing-down

(ועמ"ש בפ' בראשית בד"ה להבין הטעם כו' ובד"ה ולהבין בתוספת ביאור ענין וייצר כו' ע"ש ועמ"ש בפ' תצוה סד"ה ועשית בגדי קדש ותכלית וסוף הברכה כו' ועמ"ש במק"מ [במקדש מלך] פ' צו)

(and see what is written in Parshas Bereishis in the discourse beginning "To understand the reason," etc., and in the discourse beginning "And to understand, in further explanation of the matter of 'And He formed,'" etc.; see there. And see what is written in Parshas Tetzaveh, at the end of the discourse beginning "And you shall make holy garments": and the purpose and end of the blessing, etc. And see what is written in the Mikdash Melech, Parshas Tzav)

(בדף כ"ו ע"ב) שהוא בא ממקום גבוה כו' שה"ס [שהר סיני] בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] כו' ע"ש ולכן כדי לבא לבחי' זו שיהיה גילוי מלכותו

(on page 26b), that it comes from a high place, etc., which is the mystery of "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever," etc.; see there. And therefore, in order to come to this level, that there be a revelation of His kingship,

ית' בבחי' ביטול היש הגשמי צריך להקדים בחינת תשובה עילאה את פניך הוי' אבקש וממעמקים קראתיך הוי' כמים הפנים ע"י עומק הלב למסור נפשו באחד.

may He be blessed, in the level of the nullification of the physical something, one must first have the level of the higher teshuvah: "Your face, Havayah, I will seek," and "From the depths I called You, Havayah," "as water [reflects] face to face," through the depth of the heart, to give up one's soul in [declaring G-d] One.

22 וזהו ענין יחודא עילאה תחלה בק"ש [בקריאת שמע] הוי' אלקינו הוי' אחד אחד ממש דכולא קמ"י [קמיה] כלא וכאין ממש ואח"כ יחודא תתאה בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שנראה ונתגלה בחי' יש אך היש בטל לאין בשביל התגלות כבוד מלכותו ית'.

And this is the matter of the higher unity (yichuda ila'ah) first, in the Shema: "Havayah is our G-d, Havayah is One," truly One, for all before Him is as nothing, truly as naught; and afterwards the lower unity (yichuda tata'ah), in "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever," in which the level of something is seen and revealed, but the something is nullified to nothing for the sake of the revelation of the glory of His kingship, may He be blessed.

23 וכן בברכת המצות ברוך אתה אומרים תחלה הוי' אלקינו כלומר שיהיה אלקינו ואנחנו נהי' [נהיה] בטלים אליו ית' כביטול הרגל לגבי הראש.

So too in the blessing over mitzvot, "Blessed are You," we first say "Havayah our G-d": that is to say, that He be our G-d and we be nullified to Him, may He be blessed, as the foot is nullified in relation to the head.

וכך ישראל לי ראש וברא כרעא דאבוה דהביטול הזה הוא בבחינת אחדות ממש שמתאחד ומתכלל באור א"ס ב"ה ומוסר נפשו להעלותה למעלה כמו שהיתה טרם ירידתה שהיתה כלולה במאצילה ב"ה ביחוד גמור.

And so: "Israel is for Me a head," and "a son is the leg of his father": for this nullification is in the level of true oneness, in that one becomes one and is included in the Infinite Light, blessed be He, and gives over one's soul to raise it on high as it was before its descent, when it was included in its Emanator, blessed be He, in complete unity.

ומזה נמשך אח"כ להיות מלך העולם ביטול היש כעבד לפני מלך כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם לי דייקא שגם בחינת עבד הוא בבחינת לי ועבדי ועיין מ"ש ע"פ ועתה יגדל נא כפי' שלח:

And from this there is drawn down afterwards "King of the world," the nullification of the something, like a servant before a king. For "the children of Israel are servants to Me; they are My servants," "to Me" specifically, for the level of servant, too, is in the level of "to Me." And see what is written on "And now, I pray, let [the power] be great," in Parshas Shelach.

24 (קיצור ופ"י כי עמך הסליחה למען תורא שתכלית המכוון מהמשכות העליונות הנ"ל הוא למען תורא והאלקים עשה שייראו מלפיו והוא ביטול היש. וזהו ענין ברכות המצות):

(Summary and explanation of "For with You is forgiveness, that You may be feared": the ultimate intent of the supernal drawings-down mentioned above is "that You may be feared," and "G-d has made [it so] that they fear before Him," and this is the nullification of the something. And this is the matter of the blessings over the mitzvos.)

25 ה והנה בחי' זו שהיא התגלות כבוד מלכותו להיות יש מאין שיהא היש בטל לאין נק' בשם עד

5. Now, this level, which is the revelation of the glory of His kingship, that there be something from nothing such that the something be nullified to nothing, is called by the name ad,

כי עד הוא לשון נצחית כמו לא תבושו ולא תכלמו עד עולמי עד לעדי עד ימלך

for ad is a term of eternity, as in "You shall not be ashamed nor disgraced, to all eternity (ad olmei ad)"; "Forever and ever (le'adei ad) He shall reign."

והנה בדבר שהוא תחת הזמן ממש אין נמשך בבחי' נצחיות ובדבר שהוא למעלה מהזמן בבחי' א"ס שם לא שייך לשון נצחיות ועולמות שלשון זה אינו נופל כ"א בבחי' וגדר זמן שיומשך זמן רב כ"כ [כל כך]

Now, in a thing that is truly under time, there is no drawing-forth in the manner of eternity; and in a thing that is above time, in the level of the Infinite, there the terms "eternity" and "worlds" do not apply, for these terms apply only in the level and bounds of time, that it continue for so long a time;

אבל מה שאינו בבחי' וגדר הזמן שם לא שייך המשך הזמן כלל אלא היה הוה ויהיה הכל א' ולא שייך בחי' זו ולשון זה עולמיות ונצחיות

but what is not in the level and bounds of time, there the extension of time does not apply at all; rather, "was," "is" and "will be" are all one. And this level and this term, everlastingness and eternity, do not apply

אלא בבחי' מלכותו יתברך שהוא בבחינת וגדר הזמן מלך מלך וימלוך כמ"ש בסש"ב [בספר של בינונים]
ח"ב [חלק ב'] פ"ז [פרק ז'].

except in the level of His kingship, may He be blessed, which is in the level and bounds of time: "He is King, He was King, and He will reign," as is explained in Sefer Shel Beinonim, Part II, chapter 7.

26 ואעפ"כ [ואף על פי כן] הרי היא הארת א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' וכך בעבודת האדם בגילוי אור

And even so, it is an illumination of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, who, as His Name is, so is He: He has no end, etc. And so in the service of man, through the revelation of the Light

א"ס ב"ה על נפשו תכון מלכותו יתברך לעד הקרב האדם להיות גילוי כבוד מלכותו בבחי' בטל רצונך
לנצח כל ימיו בל תמוט:

of the Infinite One, blessed be He, upon his soul, His kingship, may He be blessed, "shall be established" forever (la'ad) within the person, that there be a revelation of the glory of His kingship in the level of "nullify your will," for eternity, all his days, "that shall not be moved."

27 וזהו שובה ישראל עד. פי' להשיב בחי' עד היא בחי' התגלות כבוד מלכותו למקורה ושרשה הוא אור א"ס ב"ה ממש

And this is [the meaning of] "Return, O Israel, unto (ad)": that is, to return the level of ad, which is the level of the revelation of the glory of His kingship, to its source and root, which is the very Infinite Light, blessed be He.

כי הארת אור א"ס בבחי' התגלות מלכותו ית' שמאיר ומתגלה בבחי' מלך העולם שלא יהא העולם מעלים כו' תלוי בעבודת האדם בגילוי אור א"ס ב"ה על נפשו וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גלו לאדום שכינה עמהם.

For the illumination of the Infinite Light in the level of the revelation of His kingship, may He be blessed, which shines and is revealed in the level of "King of the world," so that the world should not conceal, etc., depends on the service of man, in the revelation of the Infinite Light, blessed be He, upon his soul; and as our Sages, of blessed memory, said, "They were exiled to Edom; the Shechinah is with them."

28 וכך כשנמשך אחר גופו ונפשו הבהמית שמקליפת וסט"א [וסטרא אחרא] שניצוץ אלקות שבו הוא בגלות הגוף כו'.

And so too when he is drawn after his body and his animal soul, which is from kelipah and the sitra achra (the other side), the spark of G-dliness within him is in the exile of the body, etc.

והעיקר להשיבה בבחינת עד דהיינו שתהיי [שתהיה] הארה זו בה לנצח ולעולם ועד כל תמוט ולא שיהיה לפרקים ועתים מזומנים בלבד

And the main thing is to return it in the manner of ad: that is, that this illumination be in it for eternity, forever and ever, never to be moved, and not that it be only at intervals and set times;

רק תהיה יראת ה' על פניו בגילוי כבוד מלכותו ית' תמיד כי הארה שהיא לפרקים נק' בשם דודים רק להיות יחודא תתאה

rather, the fear of G-d should be upon his face, in the revelation of the glory of His kingship, may He be blessed, always. For an illumination that comes at intervals is called by the name dodim ("lovers"); rather, [the aim is] that the lower unity (yichuda tata'ah) be

כמו יחודא עילאה בחי' תרין ריעין דלא מתפרשין (וזהו כמ"ש אהל כל יצען וכל יסע יתדותיו לנצח) (בישעיה ס"י ל"ג כ') והיינו

like the higher unity (yichuda ila'ah), the level of "two companions who never part" (and this is as it is written, "a tent that shall not be moved, and whose pegs shall never be pulled up") (Isaiah, chapter 33, [verse] 20). And this is

כמו שכתוב בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] בזכריה ע"פ ביום ההוא יהיה שבחי ו"ה יהיו במדרגת י"ה כו' וממילא יהיה אהל כל יצען.

as is written in the Likkutei Torah of the Arizal on Zechariah, on "On that day [Havayah] shall be [One]," that the level of vav-hei will be at the rank of yud-hei, etc.; and as a matter of course there will be "a tent that shall not be moved,"

כמ"ש בעמה"מ [בעמק המלך] שער הששי ס"פ מ"ז וע' מזה בזח"א [בזהר חלק א] בראשית (נ"ג א'). ויחי (דרל"ט א'). וס"פ תשא (קצ"ד א').

as is written in Emek HaMelech, Gate Six, at the end of chapter 47. And see on this the Zohar, Part I, Bereishis (53a), Vayechi (239a), and the end of Tisa (194a).

והיינו כי עכשיו יש בבחי' מלי' עליות וירידות ולכן נקי' אהל מועד לשון זמן קצוב שמקדש ראשון עמד ת"י שנה כו' משא"כ לע"ל [לעתיד לבוא] לא יהיה שינויים כ"א בל יצען.

That is: now there are ascents and descents in the level of Malchus, and therefore it is called "the Tent of Meeting (ohel mo'ed)," a term for a fixed time, for the First Temple stood 410 years, etc.; whereas in the time to come there will be no changes, but rather "it shall not be moved."

והיינו ע"י גילוי בחינת סוכ"ע וכמ"ש מזה סד"ה וידעת היום והשבות בענין ומלאה הארץ דעה כו'.

And this will come through the revelation of the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), as is explained on this at the end of the discourse beginning "Know this day and take to heart," on the matter of "and the earth shall be filled with knowledge," etc.

וזהו נאווה שאנן אהל בל יצען. כי נוה שאנן זהו ההמשכה מבחי' אני ה' לא שניתי כמ"ש באד"ר [באדרא רבא] (דקל"ז סע"א [סוף עמוד א]) נוה שאנן לעתיק יומין אתמר.

And this is [the meaning of] "a tranquil habitation, a tent that shall not be moved." For "tranquil habitation" (naveh sha'anan) is the drawing-down from the level of "I, Havayah, have not changed," as is written in the Idra Rabba (end of 137a): "'Tranquil habitation' is said of Atik Yomin."

ומבחי' זו יומשך שיהיה אהל בל יצען כו' בל יסע יתדותיו. יתד הוא המקשר ומחבר האהל עם הארץ (כמ"ש רש"י [רבי שלמה יצחקי] בחומש ס"פ תרומה)

And from this level it will be drawn down that there be "a tent that shall not be moved," etc., "whose pegs shall never be pulled up." A peg is what binds and joins the tent to the ground (as Rashi writes in the Chumash at the end of Terumah);

וזהו ענין כי כל בשמים ובארץ דאחיד בשמיא וארעא ועמ"ש סד"ה כי ההרים ימוש גבי וברית שלומי לא תמוט.

and this is the matter of "for all that is in heaven and on earth," "that holds fast to heaven and earth." And see what is written at the end of the discourse beginning "For the mountains shall depart," regarding "and My covenant of peace shall not be moved."

וזהו כי כה אמר רם ונשא שוכן עד. וכמ"ש ה' ימלוך לעולם ועד. וזהו ענין יהא שמיא רבא מברך לעלם ולעלמי עלמיא.

And this is [the meaning of] "For thus says the High and Exalted One, who dwells forever (shochen ad)." And as it is written, "Havayah shall reign forever and ever (le'olam va'ed)." And this is the matter of "May His great Name be blessed forever and to all eternity."

דפירוש שמיא רבא היינו שמו הגדול שהוא בחי' אור א"ס ממש ולכן עי"ז יהיה הברכה וההמשכה לעלם ולעלמי עלמיא בבחי' בל יצען כו'.

For the meaning of shmei rabba is "His great Name," which is the level of the very Infinite Light (Or Ein Sof); and therefore, through this, the blessing and drawing-down will be "forever and to all eternity," in the manner of "it shall not be moved," etc.

וכל זה הוא בכח התשובה וזהו שובה ישראל עד ועיין מענין שובה ישראל ברבות וישב פרשה פ"ד:

And all this is by the power of teshuvah; and this is [the meaning of] "Return, O Israel, unto (ad)." And see on the matter of "Return, O Israel" in the Midrash Rabbah, Vayeshev, section 84.

29 כי כשלת בעונך. שע"י עון נכשל כאדם הכושל רגלו ונפול ראשו למטה. כך גלו לאדום שכינה עמהם.

"For you have stumbled in your iniquity": through sin he stumbles, like a person who trips on his foot and falls headfirst. So: "They were exiled to Edom; the Shechinah is with them."

והעצה היעוצה היא קחו עמכם דברים היינו התעוררות י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] בעשיית [כעשרת ימי תשובה] שהם רחמים עליונים רחמים פשוטים מבחי' ויעבור הוי' על פניו והיא היא בחי' תשובה עילאה מעומקא דליבא ויצעקו אל ה' בצר להם עד

And the counsel given is: "Take words with you," that is, the arousal of the Thirteen Attributes of Mercy in the Ten Days of Teshuvah, which are supernal mercies, simple mercies, from the level of "And Havayah passed before his face (al panav)." And this itself is the level of the higher teshuvah, from the depth of the heart: "And they cried out to Havayah in their distress," to the point

כי נוגע עד הנפש ממש וחייו תלויין בו ממש שהיא ההארה שלמעלה מטעם ודעת המושג ומוכן בהתבוננות שכלו.

that it touches the very soul and his very life depends on it; which is the illumination that is above reason and knowledge that are grasped and understood through the contemplation of one's intellect.

30 וכן היג"מ [הי"ג מדות] הן למעלה מבחי" חכמה ודעת המושג ומוכן. כי שאלו לחכמה הנפש החוטאת במה תתכפר ואמרה הנפש החוטאת היא תמות.

And likewise the Thirteen Attributes are above the level of Chochmah and of knowledge (daas) that is grasped and understood. For they asked Wisdom, "The soul that sins, how is it to be atoned?" and it said, "The soul that sins, it shall die."

כי החכמה מחייבת להיות זו מ"ע [מצות עשה] וזו מל"ת [מצות לא תעשה] ומי שעובר ע"ז ועושה נגד מה שהחכמה מחייבת ראוי לעונש כך וכך ככל העונשין הכתובים בתורה דאורייתא מחכמה נפקת.

For Wisdom dictates that this be a positive commandment and that a prohibitive commandment, and one who transgresses this and acts against what Wisdom dictates deserves such-and-such a punishment, like all the punishments written in the Torah, for "the Torah issues from Chochmah."

אבל י"ג מדה"ר [מדות הרחמים] שהם לרחם ולחון אע"פ [אף על פי] שאינו ראוי הגון וראוי מצד החכמה ונסלח לו הרי הן למעלה מבחי" חכמה ודעת.

But the Thirteen Attributes of Mercy, which are to have mercy and to be gracious even though he is not deserving, fitting and worthy from the standpoint of Chochmah, and he is forgiven, are above the level of Chochmah and knowledge.

31 ולכן נאמר קחו עמכם דברים שהדברים הם עמכם כי עיקר התשובה בלב מקרב איש ולב עמוק עומקא דליבא שלמעלה מעלה מהשכל וההתבוננות.

Therefore it is said, "Take words with you": the words are with you, for the essence of teshuvah is in the heart, "the inward part of a man and a deep heart," the depth of the heart, which is far above intellect and contemplation.

ואין התשובה באה מחמת התבוננות הדברים האלה אשר ישם אל לבו. כענין שתים ברכות שלפני ק"ש [קריאת שמע] שתיקנו כדי לקיים הק"ש [הקריאת שמע] אחד ואהבת והיינו ע"י התבוננות איך המלאכים מקדישים ואיך אהבת עולם אהבתנו

And teshuvah does not come about because of contemplating these words that one sets to one's heart, as [happens] with the two blessings before the Shema, which were instituted in order to fulfill [in] the Shema "One" and "And you shall love," namely through contemplating how the angels sanctify and how "With an everlasting love You have loved us"

(ונקי' בחי' התבוננות זו דברים ע"ד ותן בלבנו בינה להבין כו' היינו להבין דבר מתוך דבר. תוך דבר היינו ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וצ"ל מזה בחי' סוכ"ע כו' כמ"ש בד"ה השמים כסאי)

(and this level of contemplation is called "words," in the manner of "And put into our hearts understanding, to understand," etc., that is, to understand one thing from within another; "within a thing" is the light that fills all worlds (memalei kol almin), and from it one must [come to] the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), etc., as is explained in the discourse beginning "The heavens are My throne").

אבל בתשובה שהיא מעומקא דליבא אין הדברים מעוררים דהיינו ההבנה וההשגה כי תשובה זו היא למעלה מהשגה והבנה. אלא הדברים הם רק כדי להיות עומקא דליבא זו יוצאת מהעלם אל הגילוי:

But in teshuvah, which is from the depth of the heart, the words do not arouse, that is, the understanding and comprehension, for this teshuvah is above comprehension and understanding. Rather, the words are only so that this depth of the heart come out from concealment into revelation.

32 אמרו אליו כל תשא עון. לפי שאתה כל וכללות הכל דהיינו בחי' אור א"ס ב"ה הסוכ"ע שלמעלה מהחכמה

"Say to Him: Forgive all iniquity (kol tisa avon)": because You are "all" (kol), and the general and collective expression (klalus) of everything, that is, the level of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is above Chochmah.

כי מחכמה ולמטה יש התחלקות לפרטות חכמה ומדות אבל למעלה מן החכמה אין שום התחלקות.

For from Chochmah downward there is division into particulars, wisdom and emotive attributes (middos); but above Chochmah there is no division at all.

ולכן תשא עון כי אין פגם העון מגיע עד שם שלא פגם אלא בבחי' חכמה כנ"ל:

Therefore "forgive iniquity": for the blemish of iniquity does not reach there, since it blemished only in the level of Chochmah, as mentioned above.

33 ונשלמה פרים שפתינו. כי גדולה תשובה יותר מכל הקרבנות לפי שבקרבן נאמר קרבן להו"י אשה ריח ניחוח להו"י

"And we will render [for] bullocks [the offering of] our lips": for teshuvah is greater than all the offerings. For of an offering it is said, "an offering to Havayah," "a fire-offering, a pleasing fragrance to Havayah,"

והיינו לפי שהקרבן הוא שמקריבים הבהמה ע"ג [על גבין] המזבח תמורת נפש הבהמית של האדם נפש תחת נפש ועכשיו שאין לנו קרבנות התפלה הוא במקום קרבן.

that is, because an offering means that the animal is offered upon the altar in place of the person's animal soul, a soul for a soul; and now that we have no offerings, prayer is in place of an offering.

ומיכאל עומד ומקריב נשמותיהן של ישראל. מיכאל כהנא רבא היא בחי' אהבה רבה הבאה מלמעלי [מלמעלה] למסור נפשו באחד.

And Michael stands and offers the souls of Israel. "Michael the High Priest" is the level of "great love" (ahavah rabbah) that comes from above, to give up one's soul in [declaring G-d] One.

34 והנה כל השנה המשכה זו היא דרך השתלשלות על ידי המלאכים מיכאל כהנא רבא. אבל בעשיית [בעשרת ימי תשובה] דרשו את ה' בהמצאו כתיב שהיא המשכת אור א"ס ב"ה בעצמו שלא בדרך השתלשלות.

Now, all year this drawing-down is by way of the chain of descending worlds (hishtalshelus), through the angels, "Michael the High Priest." But of the Ten Days of Teshuvah it is written, "Seek Havayah when He may be found," which is the drawing-down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, Himself, not by way of hishtalshelus.

ועמ"ש בד"ה אני לדודי בענין הרועה בשושנים רק ע"י בחי' תשובה עילאה שהוא מעומק הלב כנ"ל

And see what is written in the discourse beginning "I am my Beloved's," on the matter of "who grazes among the lilies." [This comes] only through the level of the higher teshuvah, which is from the depth of the heart, as mentioned above;

לכן ענין הקרבנות נעשה על ידינו עצמנו (וזהו שיוהכ"פ [שיום הכפורים] אסור בנעילת הסנדל וכמ"ש בשל"ה [בשני לוחות הברית] כי המנעל והסנדל מורה על המלאכים מט"ט [מטטרון] וסנדל שנק' נעל דשכינתא וביום הכפורים הוא למעלה מבחי' זו כו'

therefore the matter of the offerings is done by ourselves. (And this is why on Yom Kippur wearing a sandal is forbidden, as the Shelah writes: that the shoe and the sandal allude to the angels Metatron and Sandal[fon], who are called "the shoe of the Shechinah," and Yom Kippur is above this level, etc.;

ע"ש והיינו כי מט"ט [מטטרון] וסנדל קושר קשרים לקונו מתפלותיהן של ישראל שהן מעלים התפלות כמ"ש במ"א ע"פ מה יפו פעמיך בנעלים כו' וזהו ע"ד שבקרבנות היה אריה דאכיל קרבנין כו'.

see there. That is: Metatron and Sandal[fon] tie bonds for their Maker from the prayers of Israel, for they raise up the prayers, as is explained elsewhere on "How beautiful are your steps in shoes," etc.; and this is like what there was with the offerings, "a lion that consumes the offerings," etc.

אמנם ביוהכ"פ [ביום הכפורים] אין צריך שיעלו התפלות ע"י המלאכים כ"א הקב"ה בעצמו מקבלן ועמ"ש במ"א בד"ה כנשר יעיר ובד"ה ואריה כבקר יאכלתבן כו') ונעשית עליה יתירה בעילוי אחר עילוי בבחי' ממעמקים.

However, on Yom Kippur there is no need for the prayers to be raised by the angels; rather, the Holy One, blessed be He, Himself receives them. And see what is written elsewhere, in the discourse beginning "As an eagle stirs up" and in the discourse beginning "And the lion, like the ox, shall eat straw," etc.) And there is brought about an additional ascent, elevation upon elevation, in the level of "the depths."

ופי' בעשרת ימי תשובה עד יוהכ"פ [יום הכפורים] שאז לפני הוי' תטהרו שמגיע לבחי' פני הוי' בחי' פנים הנ"ל. הגם דכתיב לפני לא יראו היינו שהפנים בעצמן אין באים לידי גילוי.

And the explanation: in the Ten Days of Teshuvah, until Yom Kippur, when "before (lifnei) Havayah you shall be purified," one reaches the level of the face (pnei) of Havayah, the level of "face" mentioned above. Although it is written, "My face shall not be seen," that means that the face itself does not come to revelation;

אבל הגילוי נמשך משם ממעמקים קראתיך להיות גילוי בחי' הוי' וגם לפני לא יראו בבחינת המשכה למטה אבל בבחינת העלאה את פניך הוי' אבקש:

but the revelation is drawn from there: "From the depths I called You," that there be a revelation of the level of Havayah. And also, "My face shall not be seen" is in the manner of drawing down below; but in the manner of ascent, "Your face, Havayah, I will seek."

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/shabbos-shuvah/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok